

ροτόνησεν ὀρθοδοξήσαντας, καθὼς φαίνεται ἐν τῇ α'. πράξει αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦτο οἰκονομικῶς ἐποίησε διὰ τὸ πολὺ πλῆθος ὁποῦ τότε ἐπεπόλαζε τῶν εἰκονομάχων. Καθὼς καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ β'. τινῶν αἰρετικῶν δι' οἰκονομίαν ἐδέχθη τὸ βάπτισμα, ὡς προείπομεν. Ὅθεν ὡς μὴ ὄρον τὴν τοιαύτην καιρικὴν καὶ περιστατικὴν οἰκονομίαν ποιησαμένη, οὐκ ἐναντιοῦται εἰς τὸν παρόντα Ἀποστολικὸν Κανόνα. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀνατόλιος ὑπὸ τοῦ αἰρετικοῦ Διοσκόρου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν αἰρετικῆς συνόδου ἐχειροτονήθη, καὶ ὁ ἅγιος Μελέτιος ὁ Ἀντιοχείας ὑπὸ Ἀρειανῶν, κατὰ τὸν Σωζόμενον βιβλ. δ'. κεφ. κή. καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὑπὸ αἰρετικῶν ἐχειροτονήθησαν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἐδέχθησαν. Ἀλλὰ σπάνια τὰ τοιαῦτα καὶ κατὰ περίστασιν, κανονικῆς ἀκριβείας λειπόμενα, οὐ νόμος δὲ Ἐκκλησίας τὸ κατὰ περίστασιν γινόμενον καὶ τὸ σπάνιον, κατὰ τε τὸν ιζ'. τῆς α'. καὶ β'. καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, καὶ τὴν β'. πράξιν τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ συνόδου, καὶ τὸ νομικὸν ἐκεῖνο τὸ λέγον· Τὸ, παρὰ Κανόνας, οὐχ ἔλκεται πρὸς ὑπόδειγμα. Τὰς δευτέρας χειροτονήσεις τῶν ὀρθοδόξων ἐμποδίζει καὶ ὁ νζ'. Καρθαγένης. Ἀνάγνωθι καὶ τὰς ἐρμηνείας καὶ ὑποσημειώσεις τοῦ μς'. καὶ μζ' Κανόνος τῶν Ἀποστόλων».

ΚΑΝΩΝ ΕΘ'.

Τῆς ς'. κθ'.
 πθ'. Λαοδ. μθ'.
 να'. νθ'. Πέτρ.
 ιε'. Διονυσ. α'.
 Τιμ. η'. ι'.

Ἐἰ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ Ὑποδιάκονος, ἢ Ἀναγνώστης, ἢ Ψάλτης, τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν οὐ νηστεύει, ἢ Τετράδα, ἢ Παρασκευὴν, καθαιρείσθω. Ἐκτός εἰμὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο. Ἐὰν δὲ λαϊκὸς ᾖ, ἀφοριζέσθω».

Ἑρμηνεία.

Ὅλους ὁμοῦ καὶ ἱερωμένους, καὶ λαϊκοὺς προστάζει ὁ παρῶν Κανὼν νὰ νηστεύωσι παρομοίως καὶ ἐπίσης, τὸσον τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστὴν (1) ὅσον καὶ κάθε Τετράδα, καὶ Παρασκευὴν, ταῦτα ἐπὶ λέξεως λέγων· Ὅποιος Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ Ἀναγνώστης, ἢ Ψάλτης δὲν νηστεύει τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν, ἢ κάθε Τετράδα, καὶ Παρασκευὴν, ἃς καθαιρεται, ἔξω μόνον ἂν δὲν δύναται νὰ νηστεύσῃ διὰ ἀσθένειαν τοῦ σώματος· εἰ δὲ λαϊκὸς εἶναι ὁ ταύτας μὴ νηστεύων, ἃς ἀφορίζεται. Τὴν μὲν γὰρ ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν νηστεύομεν, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον (λόγῳ εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας) ὄχι διὰ τὸ Πάσχα, ὄχι διὰ τὸν Σταυρὸν, ἀλλὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. . . ἐπειδὴ τὸ Πάσχα δὲν εἶναι ὑπόθεσις νηστείας καὶ πένθους, ἀλλ' εὐφροσύνης καὶ χαρᾶς. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν ὅτι πενθοῦμεν διὰ τὸν Σταυρὸν. Οὐ γὰρ δι' ἐκεῖνον πενθοῦμεν· μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ τὰ ἐδικὰ μας ἁμαρτήματα. Νηστεύομεν δὲ τὴν Τεσσαρακοστὴν, κατὰ τὴν μίμησιν τοῦ Κυρίου, ὁποῦ ἐνήστευσεν ἐπὶ τοῦ ὄρους ἡμέρας τεσσαράκοντα. Τὰς δὲ δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος νηστεύομεν, τὴν μὲν Τετράδα, διατὶ εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν, ἔγινε τὸ συμβούλιον διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Κυρίου μας· τὴν δὲ Παρασκευὴν, διατὶ εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπαθε σαρκὶ τὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας ὀάνατον, καθὼς ὁ ἱερομάρτυς Πέτρος λέγει ἐν τῷ ιε'. αὐτοῦ Καν. καὶ ὁ θεὸς Ἰερώνυμος. (2) Ἐπειδὴ δὲ ὁ ν'. τῆς ἐν Λαο-

μενοι, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν εἶχον ἀθετήσαι τὰς ἀναδόσεις καὶ καταδόσεις τοῦ βαπτίσματος. Ὅρα δὲ ὅτι οἱ ταῦτα λέγοντες, πάλιν προσθέτουν ὅτι νὰ μὴ μεταλαμβάνῃ τινὰς ὀρθόδοξος ἐξ αὐτῶν. Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πρέπει νὰ νοηθῇ καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ γράφει ὁ Βρυέννιος περὶ αὐτῶν ἐν τῇ πρὸς Νικήταν ἐπιστολῇ· ἀλλὰ καὶ πρὸ πεντακοσίων ἤδη χρόνων καὶ ἐπέκεινα, οἱ Ἀνατολικοὶ ὡς κοινὰς εἶχον τὰς ἱεροπραξίας τῶν Δυτικῶν. Δι' ὅ, καὶ ὅπου ἐλειτούργουν οἱ Λατῖνοι, πρῶτον ἔκαμαν ἁγιασμὸν οἱ Ἀνατολικοὶ πρὸς καθαρισμόν, εἶτα ἐλειτούργουν. Καὶ ὅρα τὸν Κανόνα τῆς ἐν Λαοδικῆς Συνόδου ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ μς'. Ἀποστολικοῦ·

(1) Ἀποδεκάτωσις γὰρ αὕτη ὅλου τοῦ χρόνου ἐστὶ, κατὰ τοῦτον τὸν γλαφυρὸν λογαριασμὸν, ὁποῦ κάμνει ὁ Βλάσταρις. Ὁ χρόνος ἔχει ἡμέρας 365, καὶ ἡμ'. ἔχει ἐπτὰ ἐβδομάδας, ἀπὸ τὰς ὁποίας εὐγαίνοντα τὰ Σάββατα καὶ αἱ Κυριακαὶ ἔξω, εἰς τὰς ὁποίας νηστεία οἴνου καὶ ἐλαίου οὐ γίνεται, μένουσι ἡμέραι 35· βάλλομεν καὶ τὸ μέγα Σάββατον, καὶ γίνονται ἡμέραι 36, ἧτις εἶναι ἀποδεκάτωσις τῶν 360 ἡμερῶν τοῦ χρόνου. Προσθέτομεν καὶ τὴν νύκτα τοῦ μεγάλου Σαββάτου ἕως τὸ πρῶτὸ τῆς Δαμπρᾶς μισθῆν ἡμέραν, διὰ τὰς πέντε ἡμέρας ὁποῦ ἔμειναν τοῦ χρόνου, [καὶ ἴθου γίνεται τελεῖα ἡ τῶν ἡμερῶν τοῦ χρόνου ἀποδεκάτωσις. Ἐσημείωσαι ὅτι εἰς ὅλην τὴν μ'. μίαν μόνην φοράν καταλοῦμεν ὀφάριον, εἰς τὴν ἑορτὴν δηλ. τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μόνον, καθὼς τὰ χειρόγραφα Τυπικὰ τοῦ ἁγίου Ὅρους διορίζουν. Πλὴν ἂν ὁ Εὐαγγελισμὸς τύχη εἰς τὴν μεγάλην ἐβδο-

μάδα, οἶνον μόνον καὶ ἐλαίον καταλοῦμεν κατὰ τὰ Τυπικὰ, τὰ χειρόγραφα καὶ τυπωμένα. Ὅθεν νεώτερον χεῖρ εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγραψεν εἰς τὰ τυπωμένα Τυπικὰ καὶ εἰς τὰ Τριψῆδια νὰ καταλοῦμεν ὀφάριον καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Βαίων. Καὶ Νικόλαος δὲ ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς στίχοις, εἰς μόνην τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγει νὰ ἐσθίωνται ὀφάρια. Δι' ὅ τοῦτο μανθάνοντες, ἃς ἀκολουθοῦμεν εἰς τοὺς τύπους τῶν ἁγίων, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ νεωτερίσματα τῶν αἰρετικῶν, τῇ κοιλίᾳ χαρίζομενοι.

(2) Ἐξαιροῦνται αἱ Τετράδαις καὶ Παρασκευαῖς τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος, καὶ τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐβδομάδος, εἰς τὰς ὁποίας καταλοῦμεν, τὰς μὲν τῆς Διακαινησίμου, διὰ τὴν χαρὰν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ Λόγου, τὰς δὲ τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐβδομάδος, διὰ τὴν χαρὰν τῆς ἐπιλεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἵνα καὶ κατὰ τοῦτο ὁμοούσιον φανῇ τῷ Ἰησοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ μηδὲν ἔλαττον ἔχον ἐκεῖνου, καθὼς λέγει ὁ Κίτρος ἐν τῷ κε'. αὐτοῦ κανόνι. Τὴν δὲ κατάλοισιν ὁποῦ κάμνομεν τῶν Τετράδων ἢ Παρασκευῶν, εἰς τὰς ὁποίας συμβαίνουν αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστοῦ γεννῶν καὶ τῶν Θεοφανείων, φαίνεται πῶς τὴν θεραπεύει ἢ προλαβοῦσα νηστεία τῆς Παραμονῆς, ἧτις εἶναι τετυπωμένη νὰ γίνηται πάντοτε εἰς τὰς ἑορτάς ταύτας, διὰ ταύτην λογιάζω τὴν ἀφορμὴν. Ἡ δὲ κατάλοισις ὁποῦ γίνεται εἰς τὰς Τετράδας καὶ Παρασκευάς, τοῦ δωδεκαήμερου τῆς πρὸ τῆς ἀποκρέω, καὶ τῆς τυροφάγου ἐβδομάδος, ἀπὸ κανένα μέρος δὲν ἔμπορεῖ νὰ θεραπευθῇ. Ἡ δὲ αἰτία ὁποῦ

δικαία προστάζει νὰ ξηροφγοῦμεν ὅλην τὴν Τεσσαρακοστὴν, καθὼς καὶ ὁ θεὸς Ἐπιφάνιος αἰρέσει οὕτως λέγει, ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ νηστεία, ξηροφγία, καὶ ἀγνεΐα. Ὁ δὲ παρῶν Ἀποστολικὸς Κανὼν, εἰς τὸν λόγον τῆς νηστείας συνηριθμήσε τὴν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν μετὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν, λοιπὸν καὶ ἡ νηστεία ἐκάστης Τετράδος καὶ Παρασκευῆς διὰ ξηροφγίας πρέπει νὰ γίνηται πρὸς μοίαν μετὰ τὴν νηστείαν τῆς Τεσσαρακοστῆς. Ξηροφγία δὲ εἶναι τὸ νὰ τρώγῃ τινὰς ἄπαξ τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἐνάτην ὥραν, χωρὶς νὰ ἐσθῆ ἔλαιον, ἢ νὰ πίνῃ οἶνον, ὡς τοῦτο προείπομεν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ζδ'. Ἀποστολικοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ Βαλαμῶν ἐμποδίζει μῆτε ὀστρακοδέσματα νὰ τρώγωνται ἐν δ' καὶ ς' καὶ ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ. Συμμαρτυρεῖ δὲ τῇ ἀληθείᾳ ταύτῃ καὶ ὁ θεὸς Ἐπιφάνιος λέγων· «Νηστεία Τετράδῃ καὶ Προσαββάτῳ, ἤτοι Παρασκευῇ, ἕως ὥρας ἐνάτης.» Ἀλλὰ

φέρουσι τινες εἰς τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ νηστεύουσιν εἰς μὲν τὸ δωδεκαήμερον οἱ Ἀρμένιοι διὰ τὸν κύνα ἀρτζιβουρίον, εἰς δὲ τὴν πρὸ τῆς ἀποκρίω ἑβδομάδα οἱ Νινευίται, εἰς δὲ τὴν τυροφάγον οἱ Τετραδίται. Ἡ αἰτία, λέγω, αὕτη εἶναι πάντῃ ἀδύνατος καὶ ψυχρά· καθ' ὅτι ὅλοι ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι δὲν διακρινόμεθα ἀπὸ τοὺς κακοδόξους καὶ αἰρετικούς, μετὰ τὰ βρώματα, ἀλλὰ μετὰ τῆς πίστεως δόγματα. «Δι' ἃ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας.» Διὰ τοῦτο, τόσον ὁ Βαλαμῶν, ὅσον καὶ Ἰωάννης ὁ Κίτρους ὅπου λέγουσι νὰ καταλύωμεν τὰς Τετράδας ταύτας καὶ Παρασκευάς, διατὶ νηστεύουσιν εἰς αὐτάς οἱ ἄνω ρηθέντες αἰρετικοί, δὲν λέγουσιν ἀορίστως νὰ καταλύουσιν οἱ ὀρθόδοξοι ὅλοι, ἀλλ' ἐκείνοι μόνον ὅπου συνοικοῦσι, καὶ συναναστρέφονται μετὰ τοὺς ρηθέντας αἰρετικούς. Ὁ μὲν γὰρ Βαλαμῶν ἐν τῇ νβ' ἀποκρίσει ὅπου κἀμνεὶ πρὸς τὸν Ἀλεξανδρίας Μάρκον ταυτὰ φησιν· «Πλὴν καὶ τοῦτο γενήσεται, ὅταν τις μετὰ τῶν Τετραδίτων, ἢ Ἀρμενίων συναυλιζῆται. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν τῇ κζ' ἀποκρίσει ὅπου κἀμνεὶ πρὸς τὸν Δυρραχίου Καθάσιλαν, παρομοίως λέγει. Καὶ μάλιστα εἰ τοιούτοις τύχοιμεν συναυλιζόμενοι· μὴ οὖν τῇ προφάσει ταύτῃ τῇ γαστρὶ χαριζόμεθα.» Γράφει δὲ καὶ Νικόλαος ὁ Πατριάρχης πρὸς Ἀναστάσιον τὸν Συναίτην ταῦτα διὰ στίχων·

- «Τὴν ἑβδομάδα οὖν λαλῶ τὴν πρὸ τῆς ἀποκρίου,
- » Ἦν καὶ ἐπονομάζομεν τὴν τοῦ ἀρτζιβουρίου
- » Οἱ πλείστοι ἔθος ἔλαβον ἀδειῶς καταλύειν,
- » Τετράδα καὶ Παρασκευὴν οἱ κοσμικοὶ τὸ κρέας.
- » Ὡσαύτως καὶ οἱ Μοναχοὶ τυροῦ μεταλαμβάνειν
- » Καλῶς νοοῦντες ἀληθῶς καὶ πράττοντες ὁμοίως.
- » Εἰ μὲν φυλῆς κατάγονται ἐκ τῆς τῶν Ἀρμενίων
- » Καὶ εἶχον καὶ τὴν αἴρεσιν τὴν τοῦ ἀρτζιβουρίου,
- » Καλῶς ποιῶσι λύοντες ἅπασαν ὑπόψιαν.
- » Εἰ δὲ πιστοὶ ὀρθόδοξοὶ εἴσι καὶ ἐκ προγόνων,
- » Εἰς μάτην προφασίζονται λύοντες τὴν νηστείαν.

Λοιπὸν ἄς ἐπιστομισθοῦν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα ἐκείνοι, ὅπου μῆτε συνοικοῦντες μετὰ Ἀρμένιους (οἱ γὰρ ἄλλοι, οἱ Τετραδίται, λέγω, καὶ Νινευίται, ἐν τοῖς νῦν καιροῖς οὐχ εὐρίσκονται) μῆτε ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἀρμενίων ὀρμώμενοι, ἀναιδῶς καταλύουσι τὰς ρηθείσας Τετράδας καὶ Παρασκευάς, καὶ ἄς μάθουν ὅτι, ὅχι πρὸς ἐναντίωσιν τῶν Ἀρμενίων τοῦτο ποιῶσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς τῇ γαστρὶ χαριζόμενοι. Εἰς καιρὸν ὅπου καὶ ἐκείνοι ἀκόμη ὅπου, ἢ συνοικοῦσι μετὰ Ἀρμένιους, ἢ ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἀρμενίων κατάγονται, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν ὑπόψιαν τῆς αἵρέσεως, δύνανται μετὰ τὴν κατάλυσιν μιᾶς συγκεχωρημένης ἡμέρας ἀπὸ τὸ δωδεκαήμερον, ἢ τῆς Τρίτης δηλαδὴ, ἢ τῆς Πέμπτης, νὰ ἀναστρέψουν τοὺς ὅλην τὴν ἑβδομάδα νηστεύοντας. Κοντὰ δὲ εἰς τὴν νηστείαν τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς, διορίζεται ἐν τοῖς τυπικοῖς, νὰ νηστεύηται ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐκάστη Δευτέρα τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Ὅποιος δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς θέλει νὰ νηστεύῃ ταύτην, ἐπαινετὸς εἶναι παρὰ Θεῷ, καὶ τὸν πρόποντα αὐτῷ μισθὸν λήψεται. Διότι, αἰ τῶν καλῶν ἢ ἐπίτασις, πλείω

τὴν εὐεργεσίαν ποιεῖται. Ἡξέρομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδομεν καὶ ἄνδρας πολλοὺς, μάλιστα δὲ γυναῖκας, ἐν τῷ κόσμῳ τὴν δευτέραν νηστεύοντας ἀπαρλλάκτως καθὼς καὶ τὴν τετράδα καὶ παρασκευὴν. Ὁρθὸς δὲ καὶ εὐλογώτατος συλλογισμὸς ἐστὶν οὗτος ὁ περὶ τῆς νηστείας τῆς β'. ὑπὸ πολλῶν προτεινόμενος, ἔχων οὕτως· Ὁ Κύριος μᾶς προστάζει, ὅτι, ἐν ἡ δικαιοσύνη μας δὲν περισσεύσῃ πλεῖον τῶν Γραμματείων καὶ Φαρισαίων, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευον δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, κατ' ἐκεῖνο τὸ τοῦ Φαρισαίου, Νηστεύω δὲ τοῦ Σαββάτου· λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τρεῖς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος χρεωστοῦμεν νὰ νηστεύωμεν· ἤτοι β', δ', καὶ ς'. καὶ ὅχι μόνον δύο τὴν δ' καὶ ς', διὰ νὰ περισσεύῃ ἡ δικαιοσύνη μας ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τῶν Φαρισαίων (ὅτι δὲ τὴν δ' καὶ ς' ἐνήστευον οἱ Φαρισαῖοι, τὸ λέγει ὁ θεὸς Χρυσόστομος καθαρὰ λόγ. εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισσ. σελ. 465, τόμ. ζ'). Ὁ δὲ ἅγιος Μελέτιος ὁ ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πρέπει νὰ νηστεύηται ἡ β' διὰ νὰ ἀρχίῃ ἡ ἑβδομάς ἀπὸ νηστείας. (βασιλ. λς'.) Σημειῶσαι δὲ, ὅτι ἐπειδὴ ὁ ιθ' Καν. τῆς ἐν Γάγγρα ἀναθεματίζει τοὺς καταλύοντας μετὰ λογαριασμοὺς καὶ προφάσεις ἐδικὰς τῶν τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν, χωρὶς ἀσθενείας σωματικῆς διὰ τοῦτο πρέπει ὅλοι, καὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, κοντὰ εἰς τὴν νηστείαν τῆς μεγάλης μ'. νὰ φυλάττουν καὶ τὰς τρεῖς ταύτας νηστείας, τὴν τοῦ σαρανταήμερου, λέγω, εἰς τιμὴν τοῦ γεννηθησομένου Χριστοῦ γινομένην καὶ εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων ἐξάλειψιν. Τὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καλουμένην, γινομένην ὅχι διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, καθὼς τινὲς λέγουσιν, ὅχι διὰ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος κάθοδον, ἀλλὰ προηγουμένως μὲν καὶ κυρίως διὰ τὴν προλαβοῦσαν ἑπταήμερον ἀνεσίαν, ὡς λέγουσιν αἱ τῶν Ἀποστόλων διαταγαὶ (βιβλ. ε'. κεφ. κ'), ἐπομένως δὲ καὶ κατὰ λόγον συμβεβηκότα, διατὶ οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι ἐνήστευσαν καὶ οὕτως ἐπέμποντο εἰς τὸ κήρυγμα. Τότε γὰρ (φασὶν αἱ Πράξεις κεφ. ιγ'. ζ') νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν, ὡς λέγει ἡ ὀρθόδοξος ὁμολογία (σελ. 409.). Ταύτης δὲ τῆς νηστείας μὲνηται καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος (λόγῳ περὶ τῶν διαβαλλόντων τὴν ἐν τῷ διωγμῷ φυγὴν) λέγων· «Τῇ ἑβδομάδι μετὰ τὴν ἁγίαν ἑπεντηκοστὴν ὁ λαὸς νηστεύσας, ἐξῆλθε περὶ τὸ κοιμητήριον εὐξασθαι.» καὶ ὁ ιθ' κανὼν τοῦ ἁγίου Νικηφόρου καὶ τρίτην τὴν τοῦ Αὐγουστοῦ εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἧτις μάλιστα ἐνήστευεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κοιμήσεώς τῆς, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Συμμεών. (Ἀπόκρ. νδ'.) Πρέπει δὲ νὰ φυλάττουν ταύτας, ὅχι μετὰ ξηροφγίαν, καθὼς τὴν μεγάλην μ'. ἀλλὰ μετὰ οἶνέλαιον καὶ ἰχθυοφάγιαν, ἐξω μόνον τῶν Τετράδων καὶ Παρασκευῶν ὅπου τυχαίον ἀναμεταξὺ εἰς τὰς νηστείας αὐτάς, καὶ ἐξω τῆς νηστείας τοῦ Αὐγουστοῦ, κατὰ τὴν ὅποιαν ἄπαξ μόνον ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως ἰχθύος μεταλαμβάνομεν. Διότι αἱ νηστεαὶ αὗται, ἀγκαλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων δὲν εἶναι διορισμέναι, ὅμως χρεὸς ἔχομεν, νὰ φυλάττωμεν καὶ τὰς τῶν Πατέρων ταύ-

E. Γ. Δ. ΤΥΠ. Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ ὁ Φιλοστόργιος (βιβλ. ἰ. ἐκκλ. ἱστορ.) λέγει, «Ἡ νηστεία τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἀποχὴν τοῦ κρέατος, ἀλλὰ κανονίζεται αὕτη εἰς τὸ νὰ μὴ γευθῆ τινὰς τελείως τροφῆς ἕως τῆς ἐσπέρας. Ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Βενέδικτος εἰς τὸν μ.α. Κανόνα αὐτοῦ διορίζει τοὺς ὑποτασσομένους αὐτῷ Μοναχοὺς νὰ νηστεύουν τὴν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν ἕως ὥρας ἐνάτης.» Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους αὐτοῦ ἐπιστολῇ «Τεσσαρακοστὴν μὴ ἐξουθενεῖτε, μίμησιν γὰρ περιέχει τῆς τοῦ Κυρίου πολιτείας. Μετὰ τὴν τοῦ πάθους ἐβδομάδα, μὴ παρῶρατε Τετράδα καὶ Παρασκευὴν νηστεύοντες, πένησιν ἐπιχορηγοῦντες τὴν περίσσειαν.» Ἄς μὴ παραλογίζωνται λοιπὸν τινες λέγοντες, ὅτι ἡ νηστεία τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς δὲν εἶναι νομοθεσία Ἀποστολική. Ἴδου γὰρ οἱ Ἀπόστολοι ὅπου εἰς μὲν τοὺς Κανόνας αὐτῶν συν-αριθμοῦσι ταύτην μετὰ τὴν νηστείαν τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, εἰς δὲ τὰς διαταγὰς αὐτῶν μετὰ τὴν νηστείαν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Διότι εἶναι γεγραμμένον εἰς αὐτάς, «Χρὴ νηστεύειν μεγάλην ἐβδομάδα, καὶ Τετράδα καὶ Παρασκευὴν.» (1) Ἀλλὰ τί εἶπον ὅτι νομοθετοῦσιν αὐτὴν οἱ Ἀπόστολοι; αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς τὴν νηστείαν τῶν δύο ἡμερῶν τούτων ἐνομοθέτησε. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀκουσον αὐτῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τί λέγουσιν εἰς τὰς διαταγὰς βιβλ. ἐ κεφ. ιδ'. «Παρήγγειλεν ἡμῖν αὐτὸς νηστεύειν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν.» Βλέπετε ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος εἶναι νομοθέτης τῆς νηστείας τούτων; Ἐπειδὴ δὲ, ὡς ἀπεδείχθη, ἴση εἶναι ἡ νηστεία τῆς Τεσσαρακοστῆς μετὰ τὴν νηστείαν τῆς δ' καὶ ε'. ἴση ἀκολουθῶς εἶναι καὶ ἡ λύσις τῶν δύο τούτων νηστειῶν κατὰ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Ὅθεν, καθὼς ὁ Τιμόθεος εἰς τὸν ἡ. καὶ ἰ. αὐτοῦ Κανόνα, συγχωρεῖ τὴν μὲν γυναῖκα ὅπου γεννήσει μέσα εἰς τὴν Τεσσαρακοστὴν νὰ πῖν οἶνον, καὶ νὰ φάγῃ τροφὴν ἀρκετὴν, ὅσον νὰ ἤμπορῇ νὰ βαστάσῃ, τὸν δὲ πολλὰ ξηρανθέντα ἀπὸ ὑπερβολικὴν ἀσθενείαν συγχωρεῖ νὰ φάγῃ λάδι ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ. «τὸ γὰρ μεταλαμβάνειν ἐλαίου τὸν ἀπαξ ἑκτακέντα, φησί, δίκαιόν ἐστι.» τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ συγχωρῆται νὰ μεταλαμβάνῃ μόνον ἔλαιον, καὶ νὰ πῖνῃ οἶνον ἐν τῇ δ' καὶ ε'. ὅποιος κατεξηράνη ἀπὸ μεγάλην ἀσθενείαν. Δι' ὅ, καὶ ὁ θεῖος Ἰερώνυμος λέγει, «τῇ Τετάρτῃ καὶ Παρασκευῇ οὐ χρὴ λυθῆναι νηστείαν χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης.» Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ ἱερεὺς Αὐγουστίνος. (2) Ὅμως, ἐπειδὴ καὶ οἱ φιλόσοφοι

ἐπέσειν διὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν, τὴν ἀντὶ νόμου κρατοῦσαν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ πολιτικοὺς νόμους. Καὶ διατὶ, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον (ἑρ. ἠθικ. σ'.) καὶ εἰς ἐκεῖνα ὅπου δὲν εἶναι ὑπὸ τῆς Γραφῆς ὀρισμένα, πρέπει νὰ παρακινουῦμεν τὸν καθ' ἕνα πρὸς τὸ καλλίτερον καὶ ψυχωφελέστερον: τὴν τοῦ Αὐγουστού νηστείαν ἀναφέρει καὶ ὁ γ'. τοῦ Νικολάου, ἀλλὰ καὶ ὁ τόμος τῆς Ἐνώσεως ἀναφέρει τὴν νηστείαν τοῦ Αὐγουστού καὶ τὴν τοῦ σαρανταημέρου. Καὶ ὅρα εἰς τὸν γ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρεῖα. Ὅθεν οἱ ἐν ταῖς τριῖς νηστεῖαις ταύταις ἐπτὰ μόνον ἡμέρας νηστεύοντες, ὡς παραβάται τῆς ἀρχαίας θεσμοθεσίας τῆς Ἐκκλησίας καταδικάζονται.

(1) Εἰ δὲ ἴση εἶναι ἡ νηστεία τῆς δ' καὶ τῆς ε' μετὰ τὴν νηστείαν τῆς μ'. φανερόν, ὅτι καθὼς δὲν γίνονται γάμοι ἐν τῇ μ' κατὰ τὸν νβ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ· ἔτσι, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται γάμοι οὔτε ἐν τῇ δ' καὶ ε'. Εἰ δὲ τοῦτο, φανερόν ὅτι μήτε τὰ ἀνδρόγυνα πρέπει νὰ σμίγωνται σαρκικῶς ἐν ἐκάστῃ Τετράδι καὶ ε'. διὰ τὸ τῆς νηστείας σεμνὸν καὶ αἰδέσιμον, καθὼς μηδὲ ἐν τῇ μ'. πρέπει νὰ σμίγωνται. Ἄτοπον γὰρ εἶναι, ἀπὸ μὲν τὸ ἕνα μέρος νὰ μὴ καταλύουσι τὰς νηστείας ταύτας διὰ βρωμάτων, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος, νὰ καταλύουσι ταύτας μετὰ τὴν σαρκικὴν μίξιν καὶ ἡδονήν. Ὅθεν ἐξίσου πρέπει νὰ νηστεύουσι ταύτας καὶ μετὰ τὴν ἀποχὴν τῶν ἐμποδισμένων ἐν ταῖς νηστεῖαις βρωμάτων, καὶ μετὰ τὴν ἀποχὴν τῶν τῆς σαρκικῆς μίξεως θελημάτων. Ὅθεν ὁ προφήτης Ἰωὴλ αἰνιττόμενος, ὅτι ἐν καιρῷ νηστείας πρέπει νὰ σωφρονῶσι τὰ ἀνδρόγυνα, ἔλεγεν· «Ἀγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν... ἐξελεύετω νομφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς» (κεφ. β'.) ὁ δὲ θεῖος Παῦλος φανερὰ λέγει, ὅτι τὰ ἀνδρόγυνα ἐκ συμφώνου πρέπει νὰ ἀπέχουσι τῆς σαρκικῆς μίξεως, διὰ νὰ σχολάζουσιν εἰς τὴν νηστείαν, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν, (ἀ. Κορινθ. ζ'. β.) ἤγουν νὰ ἀπέχωσι, καὶ ὅταν ᾔναι, ὡς εἶπομεν, νηστεία, καὶ ὅταν προσεύχωνται καὶ ἐτοιμάζωνται νὰ μεταλάβουν τὰ θεῖα μυστήρια καὶ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν, κατὰ τὸν ιγ'. τοῦ Τιμοθέου Κανόνα, καὶ ἀπλῶς καθ' ὅλας τὰς ἑορτάς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ πνευματικὴ θυσία ἀναφέρεται τῷ Θεῷ. Ὅρα καὶ τὴν

α'. ὑποσημείωσιν, τοῦ ιγ'. τῆς ε' καὶ τὴν ὑποσημ. τοῦ γ'. Διονυσίου. Ὅρα δὲ καὶ τὸν Βαλαμῶνα ἐν τῇ πρὸς Μάρκον ν'. ἀποκρίσει λέγοντα, ὅτι τὰ ἀνδρόγυνα ὅπου δὲν ἐγκρατεύονται τῇ μεγάλῃ μ'. ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ μεταλάβουν κατὰ τὸ Πάσχα, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἐπιτήμια πρέπει νὰ διορθωθῶν. Ὅρα καὶ τὸν Χρυσόστομον (λόγ. περὶ Παρθενίας σελ. 260. τοῦ ε'. τόμ.) φέροντα εἰς μαρτυρίαν τὸ ἀνωτέρω ρητὸν τοῦ Ἰωὴλ, καὶ λέγοντα· «Ὅτι ἂν οἱ νεόνυμφοι, ὅπου ἔχουσιν ἀκαταστάτην τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ σφριγῶσαν τὴν νεότητά, καὶ ἀχαλίνωτον τὸν πόθον, δὲν πρέπει νὰ σμίγουν ἐν καιρῷ νηστείας καὶ προσευχῆς, πόσι μᾶλλον τὰ ἄλλα ἀνδρόγυνα ὅπου δὲν ἔχουν τόσην βίαν ἀπὸ τὴν σάρκα δὲν πρέπει νὰ σμίγουν.» Πῶς δὲ οἱ παλαιοὶ χριστιανοὶ ἐνήστειαν τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν διὰ ξηροφαγίας καὶ νηστείας μέχρι τῆς ἐσπέρας, ἀκουσον τοῦ θεοῦ Χρυσόστομου λέγοντος· «Κίσι τινες οἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμούμενοι καὶ θαυμασίαν ἀμιλλαν ποιούμενοι, καὶ οἱ μὲν ὀλοκλήρους ἡμέρας δύο διατελοῦσιν ἄσιτοι, οἱ δὲ οὐκ οἶνου μόνον, οὐδὲ ἐλαίου, ἀλλὰ παντὸς ἐδέσματος χρῆσιν τῆς ἑαυτῶν ἐκβάλλοντες τραπέζης, ἄρτιον καὶ ὕδατι χρῆσιμοι μόνον, τὴν τεσσαρακοστὴν διανύουσιν ἅπασαν.» Καὶ πάλιν λέγει, «Ἴδου τὴν ἡμέραν ἄσιτοι διετελέσαμεν σήμερον ἅπασαν, καὶ τράπεζαν ἐν ἐσπέρα παραθησόμεθα» (Χρυσόστομ. λόγ. δ'. Ἀνδριάντ. σελ. 490. τοῦ ε'. τόμ.).

(2) Ἐντεῦθεν γίνεται φανερόν πόσον ἀξιοκατάκριτοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου ἐγέμισαν τὰ νεοτύπωτα ὀρολόγια ἀπὸ καταλύσεις οἴνου καὶ ἐλαίου, βαλμένας ὄχι μόνον εἰς τοὺς μεγαλωνόμους ἀγίους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀγίους μικροῦ ὀνόματος, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν εἰς ἀδοξολογήτους, τὰς ὁποίας δὲν ἔχουσι τὰ σιωζόμενα παλαιὰ χειρόγραφα, καὶ τετυπωμένα ὀρολόγια. Ὅθεν οἱ τὴν εἶδῃσιν ταύτην λαμβάνοντες, διορθωθήτωσαν, καὶ τοῖς παλαιοῖς μᾶλλον, ἢ τοῖς νέοις ἀκολουθήτωσαν. Διὰ νὰ πληρώσωμεν δὲ τὸν περὶ νηστειῶν λόγον, καὶ τοῦτο ἐνταῦθα προσθέτομεν, ὅτι τὰς τρεῖς νηστείας, τῶν Χριστοῦ γεννηῶν, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ Αὐγουστού, ἐπικυροῦν ἀκόμη, καὶ Συμεῶν ὁ Θεσσαλονίκης, (ἀποκρ. νδ'.) καὶ αἱ ἀπ' ἀρχῆς Διατάξεις, καὶ τὰ κοινὰ τυπικά τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ Στουδιτῶν, καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ ἴδια

θέλοντες νὰ καταλύουσι τὴν Τεσσαρακοστὴν καὶ τὰς δ' καὶ ε'. ἢ προφασίζονται πῶς εἶναι ἀσθενεῖς, χωρὶς νὰ ᾔηται, ἢ καὶ ὄντες ἀσθενεῖς, λέγουσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀδυναμίαν τους, διὰ τούτας τὰς προφασιολογίας εἶναι χρεῖα νὰ ἐρωτᾶται ἰατροὶ τις ἐμπειροῦ, ὁμοῦ καὶ θεοφοβούμενος, ποῖον φαγητὸν εἶναι ἀρκετὸν εἰς ὑποστηριγμὸν τῆς ἀσθενείας, καὶ οὕτω κατὰ τὸν διορισμὸν τοῦ ἰατροῦ, νὰ ἀπολύῃ ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Πνευματικὸς τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸ νὰ λύῃ τὴν νηστείαν, καὶ νὰ μὴ ἐμπιστευῆται εἰς μόνον τὰ προφασιστικὰ λόγια τῶν ἀσθενῶν, καὶ μάλιστα, ὅταν οἱ τριῦτοι ἀσθενεῖς τύχῃσι νὰ ᾔηται ἐκ τῶν λεγομένων εὐγενῶν.

Συμφωνία.

« Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ μθ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, ὁποῦ λέγει νὰ μὴ γίνηται τελεία λειτουργία ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ, καὶ ὁ νά. ὁποῦ λέγει νὰ μὴ γίνωνται Μικτύρων γενέθλια ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ καὶ ὁ νθ'. τῆς αὐτῆς διορίζων, νὰ μὴ γίνωνται γάμοι ἐν Τεσσαρακοστῇ, ὅλοι, λέγω, οἱ Κανόνες οὗτοι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχουσι μὲ τοὺς προεκτεθέντας Κανόνες. Τὴν νηστείαν γὰρ καὶ αὐτοὶ προσβεβηκυῖσι καὶ τὸ πένθιμον τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς. Διὰ τὰ ὁποῖα καὶ μέσα εἰς αὐτὴν δὲν συγχωροῦνται γάμοι καὶ γενέθλια νὰ ἐπιτελῶνται, ὡς χωρὶς καὶ καταλύσεως ὑπόθεσιν ἔχοντα. Ὅθεν ἀκολουθῶς καὶ ἡ ε'. ἐν τῷ πθ'. αὐτῆς Κανόνι διορίζει ὄχι μόνον μὲ νηστείαν, ἀλλὰ καὶ μὲ προσευχὴν καὶ μὲ κατάνυξιν καρδίας νὰ ἐπιτελοῦμεν τὰς τοῦ ἀγίου πάθους ἡμέρας, ὡσὰν ὁποῦ ἡ νηστεία μόνη δὲν ὠφελεῖ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον λέγοντα (ὁμιλ. γ'. πρὸς τοὺς Ἀντιοχ.) « οὐ τὴν τῶν βρωμάτων ἀποχὴν μόνον (ποιῶμεν δηλ.), ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ὁ Ἰσίδωρος ἐπιστολ. 403' « οὐδὲν ἢ νηστεία βρωμάτων ὀνίνησι τοὺς μὴ πάσις νηστεύοντες αἰσθήσειν ὁ γὰρ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται. » Λέγει δὲ καὶ ὁ ἅγιος Νικηφόρος, ἐν μὲν τῷ ις'. αὐτοῦ Κανόνι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάμνωσιν οἱ Μοναχοὶ ἔργα γεωργικὰ εἰς τὴν Τεσσαρακοστὴν διὰ νὰ εὐρίσκουν πρόφασιν νὰ καταλύωσιν ἔλαιον καὶ οἶνον. Ἐν δὲ τῷ ιθ'. ὅτι « οἱ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ Μοναχοὶ πρέπει νὰ τρώγουν ἀπαξ τῆς ἡμέρας τῆς δ' καὶ ε'. Σημειῶσαι δὲ ὅτι Τεσσαρακοστὴν λέγων ὁ πκρὼν Ἀποστολικὸς, μὲ τὴν Τεσσαρακοστὴν ὁμοῦ συμπεριλαμβάνει καὶ ὅλην τὴν μεγάλην ἑβδομάδα τοῦ πάθους, καὶ αὐτὴ γὰρ ὁμοίως πρέπει νὰ νηστεύεται. » Καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κθ'. τῆς ε'.

ΚΑΝΩΝ Ο'.

« Εἰ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τῶν Κληρικῶν, νηστεύοι μετὰ Ἰουδαίων, ἢ ἐορτάζοι μετ' αὐτῶν, ἢ δέχοιτο παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἐορτῆς ξένια, οἷον ἄζυμα, ἢ τι τοιοῦτο, καθαιρείσθω. Εἰ δὲ Λαϊκὸς εἴη ἀφορίζεσθω. »

Ἀποκ. ζ'. ἕε'.
ρα'. τῆς ε'. ια'.
Ἀντιοχίας α'.
Λαοδ. κθ'. λζ'.
λη'. Καρθ. ξ'.
πα'. ριζ'.

Ἑρμηνεία.

Ἄνισως ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ ἀφωρισμένους μόνον συμπρσευχηθῆ, ἀφορίζεται, ἢ μὲ καθροημένους μόνον, συγκαθαίρεται· πόσω μᾶλλον ὁ μετὰ τῶν χριστοκτόνων Ἰουδαίων συνηστεύων καὶ συνεορτάζων, Κληρικὸς μὲν ὢν καθαιρείται, Λαϊκὸς δὲ, ἀφορίζεται; ὅθεν καὶ ὁ πκρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι ὁποῖος Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὅλως ὑπάρχων ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν Κληρικῶν, νηστεύει μαζὺ μὲ τοὺς Ἰουδαίους, ἢ ἐορτάζει μὲ αὐτοὺς τὸ Πάσχα, ἢ ἄλλας ἐορτάς, ἢ δέχεται ἀπὸ αὐτοῦ τὰ ξένια δῶρα τῆς ἐορτῆς των, ὅτι λογῆς εἶναι τὰ ἄζυμα (1) (τὰ ὁποῖα αὐτοὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Φάσκα αὐτῶν τρώγουν, καὶ εἰς πᾶσαν ἐορτὴν αὐτῶν,

τυπικὰ τῶν βασιλικῶν μονῶν τοῦ ἀγίου Ὅρους. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ νὰ ὀνομάζεται ἡ Τεσσαρακοστὴ μεγάλη, φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ ἄλλαι νηστεῖαι, αὐτὴ ὅμως ὑπερέχει, καθὼς τοῦτο κομψῶς συνάγει Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης (Ἀποκρ. νς'.). Ἐν ταῖς νηστεῖαις οὖν τῶν Χριστοῦ γεννῶν, καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, γ'. μὲν καὶ ε'. γίνεται κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ ὄχι εἰς ὄψαριον, κατὰ τὰ τυπικὰ τὴν θ'. δὲ, δ'. καὶ ε'. νηστεύομεν ἀπὸ ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ ἐν αὐταῖς εἰ τύχοι Ἀλληλούια, ἢτοι ἀδοξολόγητος ἅγιος, γίνεται ἐνάτη, μονοφαγία, καὶ ξηροφαγία. Εἰ δὲ τύχοι δοξολογούμενος ἅγιος, γίνεται διφαγία. Δι' ὃ καὶ Βαλαμῶν συμφώνως μὲ τὰ τυπικὰ λέγει, « ὅτι οἱ μὴ ἔχοντες ἀσθενεῖαν σώματος καὶ ἔνδειαν, ἀλλὰ δι' ἀκρασίαν διφαγοῦντες ἐν ταῖς νηστειαῖς ἡμέραις τῶν Χριστοῦ γεννῶν, τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ Ἀδούστου, καὶ διὰ τοῦτο ἀτιμάζοντες τὴν ἐγκράτειαν ὅλης τῆς ἡμέρας, πρέπει νὰ ἐπιτιμηθοῦν. » (Ἀποκρ. νθ'. σελ. 388. τοῦ Γιοῦρ).

(1) Σημειῶσαι ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, ὅτι ὁμοίως πρέπει νὰ παιδεύωνται καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δέχονται καὶ τρώγουσι τὰ μι-

κρὰ κουρμπάνια τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἐξαιρέτως ἐκεῖνα τῶν θεοστουγῶν Μπαεραμίων τοὺς, καὶ ὅσα ἄλλα συνειθίζουσι εἰς τὰ σατανικὰ καὶ θεομισῆ συνείτια τῶν παιδιῶν τους. Ἐντεῦθεν γίνεται φανερόν, πόσον ἀξιοκατάκριτοι εἰσὶν οἱ Λατῖνοι, οἱ καινοτομήσαντες τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας, καὶ εἰσάξαντες ἐν αὐτῷ τὰ Ἰουδαϊκὰ ἄζυμα. Ὅτι δὲ καινοτομία ἐστὶ τὰ ἄζυμα, πρόδηλον. Ἀπὸ γὰρ Χριστοῦ, ἕως τοῦ ἀγγ'. ἔτους, δι' ἐνζύμου ἄρτου εἰλιτούργει ἡ τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησία κατὰ τὸ ἔτος γὰρ τοῦτο Λέων ὁ ἕννατος πρῶτος ἐφευρετῆς τῶν ἀζύμων ἐγένετο. Ψευδίστατον δὲ ἀπεδείχθη τὸ παρὰ τῶν Λατίνων προτεινόμενον, ὅτι ὁ Κύριος ἐτέλεισε τὸν μυστικὸν Δείπνον δι' ἀζύμου ἄρτου, α'. ἀφ' οὗ εὐρέθη ἐνζυμος ἄρτος, αὐτὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραδοθείς. Διηγείται γὰρ Νικόλαος ὁ Ὑδροῦντος ἐν τῷ κατὰ ἀζύμων, ὅτι, ὅταν οἱ Φράγγοι ἔλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶρον εἰς τὸ Βασιλικὸν σκευοφυλάκιον, τὰ τίμια ξύλα, τὸν ἀκάνθινον στέφανον, τὰ σανδάλια τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἕνα καρφί. Εἶρον δὲ καὶ ἐν τινι σκεύει χρυσῷ λιθομαργαριτικοκλήτῳ ἄρτον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Κύριος τοῖς Ἀποστόλοις.

E. Γ. Δ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ

καὶ εἰς πᾶσαν θυσίαν ἄζυμα ἐπρόσφερναν), ἢ τοιοῦτον ἄλλον παρόμοιον, ὡς καθαίρεται. Εἰ δὲ λαϊκὸς εἶναι, ὡς ἀφορίζεται. Διότι, καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα δεχόμενοι, καὶ συνηστεύοντες καὶ συνεορτάζοντες, δὲν εἶναι ὁμόφρονες μετὰ τοὺς Ἰουδαίους, (ὅτι ἂν ἦσαν τοιοῦτοι, ἔπρεπεν ὄχι νὰ καθαίρεθον ἢ νὰ ἀφορισθῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναθέματι νὰ παραδοθῶν, κατὰ τὸν κθ'. τῆς Λαοδικ.). Ἄλλ' ὅμως δίδουσι σκανδαλοῦ ἀφορμὴν, καὶ ὑποψίαν ὅτι τιμῶσι τῶν Ἰουδαίων τὰς τελετάς, τὸ ὅποσον εἶναι τῶν ὀρθοδόξων ἀλλότριον. Ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι καὶ μολύνονται οἱ τοιοῦτοι μετὰ τὴν συναναστροφὴν τῶν Χριστοκτόνων. Πρὸς τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Θεὸς, νηστείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς ἐορτάς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. Ὅρα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ζ'. Ἀποστολικοῦ.

Ἀποστ. ζ'. εἰ.
ο'. τῆς ε'. ια'.
Ἀντιοχ. α'.
Λαοδικ. κθ. λζ'.
λη'. Καρθ. νθ'.
πθ'. ρκγ'.

ΚΑΝΩΝ ΟΑ'.

«Εἰ τις Χριστιανὸς ἔλαιον ἀπενέγκει εἰς ἱερὸν ἔθνων, ἢ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων ἐν ταῖς ἐορταῖς αὐτῶν, ἢ λύχνους ἄπτοι, ἀφορίζεσθω.»

Ἑρμηνεία.

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν παρομοίως μετὰ τὸν ἀνωτέρω ἀφορίζει τὸν Χριστιανὸν ἐκεῖνον, ὅπου ἤθελε προσφέρει εἰς ἱερὸν ἔθνων καὶ εἰδωλολατρῶν, ἢ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ὅταν ἔχουν τὰς ἐορτάς των, λάδι, ἢ ἀνάπτῃ τοὺς λύχνους αὐτῶν. Φαίνεται γὰρ ἀπὸ τοῦτο ὅπου κἀμνει, ὅτι φρονεῖ διὰ ἀληθινὰς τὰς ψευδοτελετάς ἐκείνων, καὶ τὰ μεμολυσμένα μυστήρια. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ζ'. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΟΒ'.

Ἀποστ. ογ'.
τῆς α' καὶ β'.
ι'. τοῦ Νύσσ. η'.

«Εἰ τις Κληρικὸς, ἢ Λαϊκὸς, ἀπὸ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν ἢ ἔλαιον, ἀφορίζεσθω, καὶ τὸ ἐπίπεμπτον προστιθέτω μεθ' οὗ ἔλαβεν.»

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν παρῶν Κανῶν διορίζεται ὅτι, ὁποῖος Κληρικὸς, ἢ Λαϊκὸς ἤθελε πάρῃ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν κηρὶ, ἢ λάδι, καὶ μεταχειρισθῇ ταῦτα εἰς χρῆσιν ἀνίερων καὶ κοινῆν, ὡς ἀφορίζεται. Καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἐπιστρέψει ὀπίσω εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν σῶα καὶ δόλοκληρα, καθὼς τὰ ἐπῆρεν, ὡς δίδῃ πρὸς τούτοις εἰς αὐτὴν, καὶ ἀπὸ τὰ πέντε μερίδια ὅπου αὐτὰ ἀξίζουσιν, τὸ ἓνα. Ὁ δὲ Ἀριστηνὸς πενταπλοῦν ἠρμήνευσεν. Ὡστε κατ' αὐτὸν ὁ Κανὼν λέγει, ὅτι νὰ ἐπιστρέφῃ ὁ ἱεροσυλῆσας τὸ κηρὶ ἢ λάδι, ὅπου ἐπῆρε, καὶ ἀκόμη πέντε τόσον. Καὶ Ἰωσήφ δὲ ὁ Αἰγύπτιος ὁ τοὺς Κανόνες παραφράσας Ἀραβικῶς, πενταπλάσιον παρέφρασε τὸ ἐπίπεμπτον, ἀλλ' ὅμως ἢ προτέρα ἐρμηνεία κρείττων ἐστὶ. Τὸ γὰρ ἐπίπεμπτον, ἢ ἐπιδέκατον τῶν καρπῶν, ὅπου ἐδίδαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τοὺς ἱερεῖς, εὐρισκόμενον εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἀγίας Γραφῆς, οὐ δηλοῖ πενταπλάσιον, ἢ δεκαπλάσιον, ἀλλ' εἰς τὰ πέντε, ἢ εἰς τὰ δέκα, ἓνα. Δι' ὃ καὶ ὁ Ἀνώνυμος τῶν Κανόνων ἐρμηνευτῆς ἐπίπεμπτον πάλιν αὐτὸ ἠρμήνευσεν.

Συμφωνία.

«Ὁ δὲ ι'. τῆς α. καὶ β'. Συνόδου λέγει. Ὅτι ἐκεῖνοι οἱ κληρικοὶ ὅπου ἀρπάσσουν κλεπτικῶς, ἢ εἰς ὑπηρεσίαν ἀνίερων μεταχειρισθῶν κἀνένα ἀπὸ τὰ ἱερά σκεύη, καὶ ἄμφικ ὅπου εἶναι μέσα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, τελείως εἶναι καθηρημένοι ἀπὸ τὸν βαθμὸν τους. Διότι, τὸ μὲν νὰ μεταχειρισθῶν ταῦτα εἰς ὑπηρεσίαν ἀνίερων, τοῦτο εἶναι βεβήλωσις τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν· τὸ δὲ καὶ νὰ τὰ ἀρπάσσουν, τοῦτο εἶναι ἱεροσυλία. Ἐκείνους δὲ ὅπου μεταχειρίζονται εἰς ὑπηρεσίαν ἀνίερων ἢ ἐδικῆν των, ἢ ἄλλων, τὰ ἔξωθεν τοῦ ἁγίου βήματος ὄντα ἱερά σκεύη καὶ ἄμφια, τούτους λέγει καὶ ὁ ογ'. Κανὼν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀφορίζει, καὶ ἡμεῖς τοῦτον συναφορίζομεν. Ἐκείνους δὲ ὅπου παντελῶς ἀρπάξουν αὐτὰ ἀπὸ τὸν Ναόν, τούτους εἰς τὸ ἐπιτίμιον ὑποβάλλομεν τῶν ἱεροσύλων. Τὸ ἐπιτίμιον δὲ τῆς ἱεροσυλίας κατὰ τὸν ἡ. τοῦ Νύσσου, κοντὰ μὲν εἰς τὴν παλαιὰν γραφὴν δὲν ἦτον ἐλαφρότερον ἀπὸ τὸ ἐπιτίμιον τοῦ φόνου. Ἐπειδὴ τόσον ὁ φονεὺς, ὅσον καὶ ὁ ἱεροσύλος, μετὰ τὴν αὐτὴν τιμωρίαν τοῦ λιθοβολισμοῦ ἐκιδεύοντο. (ὡς φαίνεται τοῦτο ἀπὸ τοῦ παραδείγματος Ἀχαρ υἱοῦ Χαρμῆ) Κοντὰ δὲ εἰς τὴν ἐκ-

Δι' ὃ καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην εἶχε· «Ἐνθάδε κεῖται ὁ θεῖος ἄρτος, ὃν ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ Δείπνου διένειμεν, εἰπὼν· «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.» Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἐνζυμὸς, ἠβουλήθησαν νὰ τὸν κρύψουν οἱ εὐρόντες αὐτὸν δυτικοὶ, ὁ Ἀλβεστανίας Ἐπίσκοπος, καὶ ὁ Βυθλαῆμ ὑποψήφιος, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν Θεοῦ εὐδοκίᾳ· (μαρτυρεῖ δὲ ἀληθῆ τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ Γεώργιος ὁ Κερκύρας, ἀκμάσας κατὰ τὸ ἀριστ. ἔτος.) Καὶ ὁ β'. ἀπειδείχθη, ἀφ' οὗ πρῶτος ὁ Ἰωάννης

Ἱεροσολύμων, καὶ παρ' αὐτοῦ ὕστερον τὴν ἀφορμὴν λαβὼν ὁ πολυμαθὴς Εὐστράτιος ὁ Ἀργέντης κατὰ ἀζύμων συνέγραψε, καὶ λόγοις γραφικοῖς καὶ ἀναντιρρήτοις ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ Κύριος οὐκ ἔφαγε νομικὸν φάσκα, ἐν ᾧ παρεδόθη χρόνῳ, καὶ ἀκαλοῦτως, οὐδὲ δι' ἀζύμων τὸν μυστικὸν Δείπνον ἐτέλεσεν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν Δοσίθεον βιβλ. η'. κεφ. ιβ'. καὶ Νικόλαον Βούλγαριν ἐν τῇ ἱερᾷ Κατηχήσει.

κλησιαστικὴν συνήθειαν, ἔγινε συγκατάθετος, καὶ ἐπιτιμᾶται ἡ ἱεροσυλίᾳ ἐλιγώτερον ἀπὸ τῆς μοιχείαν. (1) Ὁ δὲ Πάππας Βουφάτιος ὁ ε'. λέγει, ὅτι οἱ ἱερόσυλοι εἰς κάθε κριθὴν πρέπει νὰ ἀνεθεματίζωνται.

ΚΑΝΩΝ ΟΓ΄.

Σκευὸς χρυσοῦν, ἢ ἀργυροῦν ἁγιασθῆν, ἢ ἐθνήνην, μηδὲίς ἐστὶ εἰς οἰκειάν χρῆσιν σφετερι- || Ἀποστ. οβ'.
ζέσθω, πικρῶλον γάρ. Εἰ δὲ τις φουραθῆιη, ἐπιτιμᾶσθω ἀρορισμῶ || τῆς α' καὶ β'.
|| ε' τοῦ Νόστ. γ'.

Ἑρμηνεία

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν παρομοίως μὲ τὸν ἀνωτέρω ἐμποδίζει τὴν τῶν ἱερῶν κοινὴν χρῆσιν, διορίζων ταῦτα Κανένως ὡς μὴ πέριη, οὔτε ὡς μεταχειρίζεται εἰς ὑπηρεσίαν ἐδικὴν τοῦ σκευῆ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, ἢ ποδίκας καὶ ἄμφια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἁγιασμένα καὶ ἀφιερωμένα τῷ Θεῷ, (2) διότι τὸ πάσιμον αὐτὸ, καὶ ἡ μεταχειρίσις εἶναι πρᾶγμα θεοστυγές καὶ παρῶνον. Εἰ δὲ καὶ ἤθελε φανερωθῆ τινὰς ὅτι κάμνει τοῦτο, ὡς λαμβάνη ἀφορισμοῦ ἐπιτίμιον, ἤτοι ὡς ἀφορίζεται. Ποῖον δὲ παιδεῖαν λαμβάνουσι παρὰ Θεοῦ οἱ τὰ ἀφιερωμένα κῦτῶ πρᾶγματᾶ βεβηλοῦντας, καὶ εἰς χρῆσιν κοινὴν μεταχειρίζομενοι, ἐδειξε μάλιστα πάντων Βασιλεύς, ὁστις,

(1) Σημειώσαι, ὅτι ἀγαθὰ καὶ ὁ τόπος διακρίνη τὸν κλέπτην ἀπὸ τῆν ἱερόσυλον, κατὰ τὸ ιε'. διάταγμα τοῦ ιθ'. τίτλ. τοῦ μη'. βιβλ. ὡς λέγει τὸ τοῦ Φωτίου νομικόν, τίτλ. β'. καὶ κεφ. β'. ἦτοι, ἂν ὁ τόπος, ἀπὸ τῶν ὁποῖων κληθῆ τὸ πρᾶγμα ᾖναι ἱερὸς Νόστος, λέγεται ἱεροσυλία· ἂν δὲ ᾖναι τόπος κοινός, λέγεται κλέψια ἀπλῶς. Κυρίως ὁμοίως τὴν ἱεροσυλίαν χαρακτηρίζει τὸ κλοπιμαῖον πρᾶγμα. Διότι, ὁ μὲν κλέψιας πρᾶγμα ἱερὸν, ὡς ἱερόσυλος κατακρίνεται, ὁ δὲ ιδιωτικὴν ἀγίαν εἰκόνα τυχόν, ἢ ἄλλο τι, ὡς κλέπτης μόνον παιδεύεται (καὶ σημειώσαι τοῦτο διὰ τοὺς λέγοντας, ὅτι ὁ κλέπτης εἰκόνα, ἢ ἄγιον Λεῖψανον, ἢ βιβλίον, ἢ τοιοῦτον ἄλλο, οὐκ ἐστὶ κλέπτης, ἐπειδὴ δι' εὐλάβειαν κλέπτει· ἰδοὺ γὰρ οὗτος κλέπτης ἐδῶ ὀνομάζεται, καὶ ὡς κλέπτης παιδεύεται). Ὅθεν καὶ τὸ νὰ κλέψη τινὰς ἀπὸ ἱερῶν ἄσπρα κοινὰ καὶ ιδιωτικὰ, δὲν εἶναι ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλέψια ἀπλῶς. Τὸ δὲ νὰ κλέψη πρᾶγματα ἀφιερωθέντα τῷ Θεῷ, καὶ ἀπὸ τόπον κοινόν, τοῦτο ἱεροσυλία ἐστὶ. Πολλῶ δὲ μᾶλλον ἱερόσυλος ἐστὶν ὁ κλέψιας καὶ ἀπὸ τόπον ἱερὸν, καὶ πρᾶγμα ἀφιερωμένον τῷ Θεῷ. ἱερὸν δὲ πρᾶγμα ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ ἱερέως ἀφιερωθῆν εἰς τὸν Θεόν δημοσίως. Τὰ γὰρ ιδιωτικὰ, δὲν εἶναι ἱερά, ἀλλὰ κοινὰ καὶ ἀκαθιέρωτα. «Ὅθεν τὰ μὲν μὴ ἀφιερωθέντα ἅγια, καὶ πωλοῦνται καὶ δωροῦνται, καὶ εἰς πολλὸν καιρὸν ἐξουσιάζονται· τὰ δὲ ὁποσδήποτε ἱερά, δὲν ἐξουσιάζονται ἀπὸ ἄλλους, εἰμὴ ἀπὸ μόνους τοὺς Ἐκκλησιαστικούς. Σημειώσαι δὲ, ὅτι, κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον βιβλ. ς'. τίτλ. ε'. ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμῆ μῆσα εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ κλέψη τίποτε σκευὸς ἱερὸν ἀπὸ τὰ ἐκείσε εὐρισκόμενα ἡμέραν καὶ νύκτα, ὁ τοιοῦτος τυφλῶνεται καὶ ἀπὸ τὰ δύο ὀμμάτια. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ κλέψη τι ἀπὸ τὰ εὐρισκόμενα ἔξω τοῦ βήματος εἰς τὸν ἄλλον ναόν, ὁ τοιοῦτος ἀφ' οὗ πιασθῆ, δέρνεται, κουρεύεται, καὶ ἐξορίζεται. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ κλέπτουσιν ἀπὸ δημοσίους ναοὺς, ἱερόσυλοι εἶναι, καὶ ὡς ἱερόσυλοι τιμωροῦνται. Οἱ δὲ κλέπτοντες ἀπὸ μικροῦς ναοῦς, καὶ ιδιωτικὰ ἱερά, ἦτοι ἀφύλακτα, τιμωροῦνται περισσώτερον μὲν ἀπὸ τοὺς κλέπτας, ἐλιγώτερον δὲ, ἀπὸ τοὺς ἱερόσυλους. Βιβλ. μη'. τίτλ. ιγ'. διατάξ. γ'. (Φώτ. τίτλ. β'. κεφ. β'.) Ἡ δὲ α'. διάταξις τοῦ β'. τίτλ. τῶν Νεαρῶν εἰς ἐπιτίμια ὑποβάλλει ἐκείνους ὁποῦ βάνουσιν ἀμανέτια τὰ ἱερά σκευῆ, ἢ πωλοῦσιν αὐτὰ, ἢ χωνεύουσιν, ἢ τὰ ἀλλοτριοῦσι τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ τὰ ἔχει, καὶ τὰ δίδουσιν εἰς ἐξουσίαν ἄλλων. Ἐξω μόνον ταῦτα πάντα γίνονται, ἂν τὰ ἐξ αὐτῶν χρήματα δοθῶσιν εἰς ἐλευθερίαν τῶν αἰχμαλώτων. Εἰ δὲ εἶναι περιττὰ τὰ τοιαῦτα σκευῆ, συμβῆ δὲ νὰ ἔχη χρῆος ἢ ταῦτα ἔχουσα ἐκκλη-

σία, εἶναι ἄδεια κατὰ τὴν αὐτὴν νὰ πωλοῦνται εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν ὁποῦ δὲν ἔχει, ἢ νὰ χωνεύωνται, καὶ ἡ τιμὴ τῶν νὰ δίδεται εἰς τὸ χρῆος, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ ἀποξενωθῶσι τῆς ἐκκλησίας τὰ ἀκίνητα αὐτῆς πρᾶγματα. Ἡ δὲ δ'. διάταξις τίτλ. β'. βιβλ. ι'. διορίζει νὰ μὴ πέρουν οἱ κληρονόμοι τὰ ἀποκτηθέντα ἐξ ἱεροσυλίας. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀγοράζει ἱερά σκευῆ, ἢ ἄμφια, ἢ λαμβάνει ταῦτα ἐνίχυρον, χάνει τὴν τιμὴν ὁποῦ ἔδωκε, καὶ τὰ ἱερά πάλιν ἀποδίδονται εἰς τὴν ἔχουσαν αὐτὰ ἐκκλησίαν διὰ μίσου τῶν Ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ ἂν ἔχουσαν αὐτὰ, καὶ δὲν φαίνονται, ζητεῖται ἡ τιμὴ τῶν, κατὰ τὴν ιε'. διάταξιν τοῦ β'. τίτλ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔγκλημα τῆς καθοσιώσεως εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ ἔγκλημα τῆς ἱεροσυλίας, κατὰ τὸ μη'. βιβλ. τίτλ. δ'. διατάξ. α'. διὰ τοῦτο ὁ εἰς ἐκεῖνο περιπεσὸν, καὶ ὡς ἱερόσυλος καταδικάζεται. Καθοσιώσις δὲ εἶναι κατὰ τὸ α'. κεφάλαιον, βιβλ. ζς'. τῶν Βασιλικῶν, τίτλ. λς'. ἂν τινὰς σφάλῃ εἰς τὸν Ῥωμαῖκὸν δῆμον. Ἐὰν κατὰ δόλον, ἔξω ἀπὸ τὴν προσταγὴν τοῦ Βασιλέως, κάμη νὰ ᾖναι ἀρματωμένοι ἄνθρωποι ἐν τῇ πόλει κατὰ τῆς αὐτῆς πόλεως, ἢ νὰ κατκρηταιθῆ τόπος, ἢ ἱερὸν, ἢ νὰ γένῃ σὺναξις στασιώδης ἀποστατῶν, ἢ νὰ φονευθῆ ὁ ἄρχων. Καθοσιώσις εἶναι καὶ ἀνίσως τινὰς πύμψη γράμματα, ἢ μηνυτῆν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἢ ἀνίσως δώση εἰς αὐτοὺς κένινα σημάδι, ἢ βοηθήση εἰς αὐτοὺς, ἢ παρακινήση στρατιώτας πρὸς ἀποστασίαν καὶ παραγῆν κατὰ τῆς πολιτείας.—Σημειώσαι δὲ ὅτι καὶ ὁ Βασιλεὺς κάμνει διάκρισιν ἀφιερωμένου ἀπὸ ἁγίου, λέγων, ὅτι, ὅλα μὲν τὰ ἱερά καὶ ἀφιερωμένα, εἶναι ἅγια, ὅλα δὲ τὰ ἅγια, δὲν εἶναι καὶ ἱερά, ἦτοι ἀφιερωμένα. Διότι ὁ εἰς νόμισμα τι χαραττόμενος τύπος τοῦ σταυροῦ, ἅγιος μὲν εἶναι, οὐχὶ δὲ καὶ ἱερός (ἂν τὸ νόμισμα ἐκεῖνο δὲν εἶναι δηλ. καὶ ἀφιερωμένον)· ὅθεν ὁ κλέπτης ἄσπρα τυπωμένα μὲ τὸν σταυρὸν, ἢ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ὡς κλέπτης μὲν κατακρίνεται, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς ἱερόσυλος.

(2) Σημειώσαι ὁμοίως, ὅτι κατὰ τὴν ζ'. ἀπόκρισιν τοῦ Ἰωάννου Κίτρου, ἐν χειρογράφοις σωζομένην, ἐπὶ ἐργαλεία ὁποῦ ὑπηρετήσουν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῶν χαλασθέντων ἱερῶν σκευῶν δὲν πρέπει, οὔτε νὰ μένουσιν ἀργὰ, οὔτε νὰ ρίπτωνται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβον παρευθὺς καὶ τὸν ἁγιασμόν, μὲ τὸ νὰ ἤγγισαν εἰς τὰ ἱερά, ἀλλ' οὐδὲ ὁ τόπος, ὁποῦ τὰ χωνεύουν οἱ τεχνῆται πρέπει νὰ κατασκαφῆ, ἢ νὰ σκεπασθῆ μὲ ἄλλην ὑλὴν, διὰ νὰ μὴ πατῆται τάχα. Διότι, καθὼς τὰ χεῖριά μας ὁποῦ πιάνοῦν, ποτὲ μὲν τὰ ἅγια, ποτὲ δὲ τὰ ρύπη τοῦ σώματός μας, δὲν τὰ ἔχομεν ὡς ἅγια, οὔτε ὡς ρυπαρά· ἔτσι.

ἐπειδὴ καὶ ἐβεβήλωσε τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη, ὅπου ἐκούρσευσεν ὁ πατήρ του Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, κάμνοντας νὰ πίνουν τὸν οἶνον μὲ αὐτὰ τόσο ἀπότος, ὅσον καὶ οἱ μεγιστάνες, καὶ παλλακαί, καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἰδίᾳ νυκτὶ ὅπου τοῦτο ἐποίησεν, ἐθαυατώθη, καὶ διηρέθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς Μήδους καὶ Πέρσας. [Δανιὴλ ε'.] Ὁ δὲ Πάπας Στέφανος, κατὰ τὸν Πλάτινα, λέγει, ὅτι τὰ ἱερὰ ἄμφια, οὔτε ἱερεὺς δύναται νὰ τὰ μεταχειρισθῆ εἰς ἐξωτερικὰς χρείας. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρω σβ'. Κανόνος.

ΚΑΝΩΝ ΟΔ'.

Τῆς β'. γ'. τῆς δ'.
θ'. ιζ'. κα'. τῆς
Ἀντιοχ. ιδ'. ιε'.
τῆς Σαρδ. δ'.
τῆς Καρθ. η'.
ιβ'. ις'. κζ'. ις'.
ρε'. ρλα'. ρλζ'.
ρλη'. ρλθ'. Θε-
οφ. θ'.

Ἐπίσκοπον κατηγορηθέντα ἐπὶ τινι, παρὰ ἀξιοπίστων ἀνθρώπων, καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ Ἐπισκόπων, κἂν μὲν ἀπαντήσῃ καὶ ὁμολογήσῃ, ἢ ἐλεγχθεῖ, ὀριζέσθω τὸ ἐπιτίμιον. Ἐὰν δὲ καλούμενος μὴ ὑπακούσῃ, καλεῖσθω καὶ δεύτερον, ἀποστελλομένων ἐπ' αὐτὸν δύο Ἐπισκόπων. Ἐὰν δὲ καὶ οὕτω μὴ ὑπακούσῃ, καλεῖσθω καὶ τρίτον, δύο πάλιν Ἐπισκόπων ἀποστελλομένων πρὸς αὐτὸν, ἐὰν δὲ καὶ οὕτω καταφρονήσας, μὴ ἀπαντήσῃ, ἢ σύνοδος ἀποφαινεσθῶ κατ' αὐτοῦ τὰ δοκοῦντα, ὅπως μὴ δόξῃ κερδαίνειν φυγοδικῶν.

Ἑρμηνεία.

Ἡ κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου κατηγορία, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ παρῶν Κανὼν, δὲν εἶναι διὰ ὑπόθεσιν χρηματικῆν, ἢτοι διὰ πρᾶγμα ἰδιὸν τινος καὶ οἰκείαν μέμψιν, ὡς ὅτι ἀδικήθη τυχὸν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, ἢ ἐπλεονεκτήθη, καθὼς οὐ καλῶς ἠρμήνευσεν ὁ Βαλσαμῶν, ἀλλὰ διὰ ὑπόθεσιν Ἐκκλησιαστικῆν, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ κατασείσῃ τὸν βαθμὸν του. Καὶ πόθεν δῆλον; Ἀπὸ τοῦ ἀξιοπίστου ἀνθρώπου, τοῦ ὁποῖου κατηγοροῦντες εἰσάγει ὁ Κανὼν. Διότι, οἱ μὲν κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου διὰ χρηματικὰς ὑποθέσεις κατηγοροῦντες, καὶ μέμψεις ἰδίας, δὲν ἐξετάζονται εἴτε ὀρθόδοξοι εἶναι εἴτε κακόδοξοι, εἴτε διαβεβλημένοι εἴτε ἀδιάβλητοι, ταῦτόν εἰπεῖν ἀξιοπίστοι, ἀλλ' ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι οἱ τοιοῦτοι, δέχονται εἰς κατηγορίαν, κατὰ τὸν σ'. τῆς β'. καὶ τὸν η'. καὶ κζ'. τῆς Καρθαγ., οἱ δὲ διὰ Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις κατηγοροῦντες αὐτὸν, πρέπει νὰ ᾔηται καὶ ὀρθόδοξοι καὶ ἀδιάβλητοι, εἴτουν ἀξιοπίστοι, ἄλλως γὰρ εἰς κατηγορίαν οὐ παραδέχονται, κατὰ τοὺς αὐτοὺς Κανόνας. Δι' ὃ καὶ ὁ Ζωνκρᾶς σύμφωνα φαίνεται μὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Κανόνος ἐκδοχὴν. Λέγει λοιπὸν ὁ Κανὼν ἀνίσως τινὰς Ἐπίσκοπος ἤθελε κατηγορηθῆ ἀπὸ ἀξιοπίστους, καὶ ἀκατηγορήτους ἀνθρώπους, διὰ κἄνένα Ἐκκλησιαστικὸν ἔγκλημα, εἶναι ἀνάγκη νὰ καλῆται ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου εἰς κρίσιν, καὶ ἂν μὲν ἔλθῃ καὶ ὁμολογήσῃ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι εἶναι ἀληθὴς ἢ τοιαύτη κατηγορία, ἢ ἀρνούμενου αὐτοῦ, ἂν ἀποδειχθῆ διὰ ἀναντιρρήτων ἐλέγχων ἀπὸ τοῦ κατηγοροῦ, τότε νὰ ὀρίζηται παρὰ τῶν Ἐπισκόπων τὸ ὀφειλόμενον κατ' αὐτοῦ ἐπιτίμιον. Ἀνίσως δὲ καλεσθῆ, καὶ δὲν ὑπακούσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κρίσιν, ἃς ἀποστέλλονται πρὸς αὐτὸν δύο Ἐπίσκοποι, καὶ ἃς τὸν καλοῦσι καὶ δεύτερον. Ἐὰν δὲ πάλιν καὶ δὲν ὑπακούσῃ, ἃς ἀποστέλλονται καὶ αὐθις δύο Ἐπίσκοποι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἃς τὸν καλοῦσι καὶ τρίτον. Εἰ δὲ καὶ τὴν τρίτην φοράν καταφρονήσῃ καὶ δὲν ὑπάγῃ, εἰς τὸ ἐξῆς πλέον ἢ σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἃς ἀποφασίσῃ κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρόντος, ἐκεῖνα ὅπου φανοῦσιν εἰς αὐτὴν δίκαια καὶ νόμιμα ἐπιτίμια, διὰ νὰ μὴ λογιάζῃ ὅτι κερδαίνει μὲ τοῦτο καὶ ὠφελεῖται, φεύγωντας τὴν κρίσιν καὶ ἀναβάλλωντας τὸν καιρὸν.

Συμφωνία.

«Ὁ δὲ κζ'. τῆς ἐν Καρθαγ. προσθέτει, ὅτι εἰς τὸν κατηγορούμενον Ἐπίσκοπον, πρέπει παρὰ τῆς συνόδου τῶν Ἐπισκόπων νὰ στέλλωνται γράμματα παρακαλεστικά, καὶ ἐὰν εἰς διορίαν ἐνὸς μηνὸς δὲν ὑπάγῃ, νὰ γίνηται ἀκοινωνήτος. Εἰ δὲ καὶ ἀποδείξῃ, ὅτι ἀπὸ ἀναγκαίης ἀσχολίας δὲν ἐπῆγε, νὰ τοῦ δίδεται ἀκόμη διορία ἄλλου ἐνὸς μηνὸς. Μετὰ δὲ τὸν δεύτερον μῆνα ἂν δὲν ὑπάγῃ, νὰ γίνηται ἀκοινωνήτος, ἕως οὗ νὰ ἀποδειχθῆ ἀθῶος ἀπὸ τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ὅποῦν κατηγορεῖται. Ὁ δὲ Βαλσαμῶν λέγει, ὅτι τὰ τρία προσκαλέσματα ὅπου λέγει ὁ Κανὼν νὰ γίνωνται εἰς τὸν κατηγορηθέντα Ἐπίσκοπον, τριάκοντα ἡμέρας περιέχει τὸ κάθῃ ἕνα. Ὡστε, ὅπου ἂν ὁ κατηγορούμενος Ἐπίσκοπος μετὰ τρεῖς μῆνας δὲν παρασταθῆ εἰς τὴν κρίσιν τῆς συνόδου, καταδικάζεται καὶ μονομερῶς (1) καὶ τότε μὲν εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, μὲ τὸ νὰ μὴ ᾔητον ἀκόμη Πα-

πρέπει νὰ λογιάζωμεν καὶ τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα, ἔξω ἂν ἀφιερῶθησαν δημοσίᾳ εἰς Θεοῦ ναοῦς· τότε γὰρ ὡς ἱερὰ νομίζονται. Εἰ δὲ καὶ εἰποῦμεν ὅτι αὐτὰ ἔλαβον ἁγιασμὸν, ὅμως ἢ δραστηκὴ δύναμις τοῦ πυρὸς ἀποβάλλει τὸν τοιοῦτον ἁγιασμὸν, δι' ὃ καὶ οἱ Βασιλικοὶ νόμοι προστάζουν ὅτι τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν νὰ χωνεύωνται πρῶτον, καὶ ἔτσι νὰ δίδωνται εἰς ἐξαγορὰν τῶν αἰχμαλώτων. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἱερῶν βεβηλοῦνται ἂν πλυθοῦν. Κατὰ γὰρ τὸν α'. τοῦ Νικηφόρου, ἂν τὸ ἀντιμύσσιον ὅπου πλυθῆ κατὰ ἄγνοιαν, δὲν ἀποβάλλῃ τὸν ἁγιασμὸν, οὐδὲ βεβηλοῦται, πῶσω μᾶλλον τὰ

ἄλλα ἄμφια πλυθόμενα δὲν βεβηλοῦνται; φαίνεται δὲ ἀπὸ τὸ, κατὰ ἄγνοιαν τοῦτο ὅπου λέγει ὁ Νικηφόρος· Ὅτι δὲν πρέπει ἀπλῶς νὰ πλύνωνται τὰ ἀντιμύσσια, καὶ τὰ καλύμματα τῶν ἁγίων Ποτηρίων. Εἰ δὲ καὶ τελείως χαλάσουν, τόσο αὐτὰ, ὅσον καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἱερατικὰ φορέματα, καὶ ποδῖαι, συμβουλεύουν τινὲς, ὅτι πρέπει νὰ καίωνται εἰς τὸ πῦρ (ὃ καὶ κάλλιον), ἢ νὰ ρίπτωνται εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ἢ νὰ ἀποθεύωνται εἰς τόπον ἀπάτητον. Ὅρα καὶ εἰς τὸν α'. τοῦ Νικηφόρου.

(1) Ὁ τοιοῦτος δὲ καθαίρεται, καὶ ἔχι ὡς λέγει τὸ ἐναντίον ὁ Βαλσαμῶν. Διότι καὶ ἡ Οἰκουμένη γ'. σύνοδος τρεῖς φορές

τρικρχεῖν, ἀπεστέλλοντο εἰς προσκάλεσκα τοῦ Ἐπισκόπου Ἐπίσκοποι δύο, τῶρα δὲ ἀρκεῖ εἰς τὸ νὰ προσκαλεσθῆ, καὶ ἡ τῶν Πατριαρχικῶν νοταρίων αὐτοπιστία. Κατὰ δὲ τὸν ιβ'. τῆς Καρθαγ. καὶ ρικ'. δώδεκα μὲν Ἐπίσκοποι κρίνουν τὸν Ἐπίσκοπον, ἐξ δὲ τὸν Πρεσβύτερον, τρεῖς τὸν Διάκονον, καὶ ὁ ἐδικὸς τῶν Μητροπολίτης καὶ Ἐπίσκοπος(1). Ἐὰν ὁμοῦς, κατὰ συναίνεσιν, αἰρετοὺς κριτὰς διορίσουσιν, ἀν καὶ αὐτοὶ εἶναι ὀλιγώτεροι ἀπὸ τοὺς διορισθέντας, νὰ μὴ ἐκκαλῶσι τὴν κρίσιν τῶν κατὰ τὸν ις'. καὶ ρε'. καὶ ρλα'. τῆς αὐτῆς. Ἐὰν δὲ τις Ἐπίσκοπος ὑποσχεθῆ πρῶτον νὰ θεωρηθῆ ἡ κρίσις τοῦ παρὰ τοῖς Ἐπισκόποις, ὕστερον δὲ δὲν θελήσῃ, νὰ γίνηται ἀκοινωνήτος. Ἔως ὁμοῦς νὰ λάβῃ πέρας ἡ ὑπόθεσις τοῦ, κατὰ τὸν ἡς'. τῆς αὐτῆς, νὰ μὴ ἐξωθῆται τῆς Ἐπισκοπῆς. Ἐὰν δὲ τις κατηγορῆ τὸν Ἐπίσκοπον, πρῶτον νὰ θεωρηθῆ ἡ κρίσις εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς συνόδου τῆς ἐπαρχίας. Εἰ δὲ ἀδυνατήσῃ αὕτη, νὰ θεωρηθῆ ἡ κρίσις εἰς τὴν μείζονα σύνοδον τῆς διοικήσεως (2) κατὰ τὸν ς'. τῆς α'. Ἐὰν δὲ τις ἔχῃ κρίσιν μετὰ τὸν Μητροπολίτην, νὰ πηγαίνῃ, ἢ εἰς τὸν ἑξαρχον τῆς διοικήσεως, ἢ εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν θ'. καὶ ιζ'. τῆς δ'. Ἐὰν δὲ, κρινομένου τοῦ Ἐπισκόπου, ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς ἐπαρχίας ἀθωώσιν αὐτὸν, ἄλλοι δὲ κατακρίνουσιν. ὁ Μητροπολίτης νὰ καλῆ καὶ ἄλλους πλησιοχώρους Ἐπισκόπους, καὶ νὰ κρίνωσι τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὸν ιδ'. τῆς ἐν Ἀντιοχ. Ἐὰν δὲ ὅλοι συμφώνως οἱ τῆς ἐπαρχίας Ἐπίσκοποι μίαν κατ' αὐτοῦ ποιήσωσιν ἀπόφασιν, ὁ οὕτω καταδικασθεὶς, νὰ μὴ κρινῆται πλέον εἰς ἄλλους, κατὰ τὸν ιε'. τῆς αὐτῆς. Ὁ δὲ δ'. τῆς Σαρδικῆς διορίζεται, ὅτι ἐὰν ὁ καθαιρεθεὶς Ἐπίσκοπος ἀπὸ τοὺς γείτονας Ἐπισκόπους, λέγῃ ὅτι ἔχει πάλιν ἀπολογία, νὰ μὴ χειροτονῆται ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, ἕως νὰ γένη καλλιτέρα ἐξέτασις. Ὅτι δὲ καὶ οἱ εἰς ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις κατηγοροῦντες τοὺς Ἐπισκόπους καὶ κληρικούς, πρέπει νὰ ᾔηται ἄνθρωποι ἀδιάβλητοι καὶ ὀρθόδοξοι, διορίζει καὶ μάλιστα ὁ ρλη'. τῆς Καρθ. ὁποῦ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς κατηγορίαν Κληρικῶν οἱ δοῦλοι, οὔτε οἱ ἐλευθερωθέντες, κατὰ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, οὔτε οἱ μῆτροι καὶ ἀτιμοὶ, καὶ ἀπλῶς, ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν δέχονται εἰς κατηγορίαν ἀπὸ τοὺς πολιτικούς νόμους. Ἀλλὰ καὶ ὁ ρλη'. τῆς αὐτῆς συνόδου λέγει Ἐκεῖνος ὁποῦ κατηγορεῖ διὰ πολλὰ ἐγκλήματα Κληρικόν, ἐὰν τὸ πρῶτον ἐγκλημα δὲν δυνηθῆ νὰ ἀποδείξῃ, νὰ μὴ δέχεται πλέον εἰς τὰ λοιπὰ ὡς πιστός. Ἀλλ' οὐδὲ εἰδότες ἔτι ἐν ἀφορισμῶ, εἰς κατηγορίαν οὐ δέχονται κατὰ τὸν ρλζ'. τῆς αὐτῆς. Εἰ δὲ κατὰ τῶν Κληρικῶν τὰ τοιαῦτα πρόσωπα εἰς κατηγορίαν οὐ δέχονται, πολλῶ μᾶλλον οὐ δέχονται κατὰ τῶν Ἐπισκόπων. Λέγει δὲ καὶ ὁ κα'. τῆς δ'. ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζῃται ἡ ὑπόληψις τῶν κατηγορούντων τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ Κληρικούς· τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ θ'. Θεοφίλου. Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ς'. τῆς β'. καὶ θ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΟΕ'.

Τῆς α'. β'. τῆς Καρθ. μ'. Θεοφ. θ'. Δευτερ. ιζ'. 6. || «Εἰς μαρτυρίαν τὴν κατὰ Ἐπισκόπου, αἰρετικὸν μὴ προσδέχεσθαι, ἀλλὰ μηδὲ πιστὸν ἕνα μόνον· ἐπὶ στόματος γὰρ δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων σταθίσειται πᾶν ῥῆμα.»

Ἑρμηνεία.

Ὅχι μόνον οἱ κατηγοροῦντες τὸν Ἐπίσκοπον δὲν πρέπει νὰ ᾔηται αἰρετικοὶ, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἀλλ' οὐδὲ οἱ κατ' αὐτοῦ μαρτυροῦντες, ἀλλ' εὐδὲ ἕνας καταμαρτυρῶν Ἐπισκόπου δεκτός ἐστι. Δι' ὃ λέγει ὁ παρῶν Κανὼν, νὰ μὴ προσδέχεται εἰς τὸ νὰ μαρτυρήσῃ κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου αἰρετικὸς, ἀλλ' οὐδὲ ἕνας μόνος ὀρθόδο-

προσκαλέσασα τὸν Νεστόριον, ἐκάθηρεν αὐτὸν, ὡς μὴ ὑπακούσαντα. Ὁμοίως καὶ ἡ Δ'. τὸν Διόσκουρον, ὡς δῆλον ἐκ τῶν πρακτικῶν. Ὁ δὲ Χρυσόστομος, καὶ τετράκις καλεσθεὶς ἀπὸ τὴν ἐν τῇ δρυὶ κατ' αὐτοῦ σύνοδον, καὶ μὴ ἀπαντήσας, δὲν ἦτο καταδικῆς ἄξιος, καθ' ὅτι οἱ ἴδιοι καλοῦντες Ἐπίσκοποι ἦσαν καὶ ἐχθροὶ φανεροὶ καὶ κριταὶ τοῦ, καὶ διότι ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἀποφεύγει τὴν κρίσιν, μόνον τοὺς ἐχθρούς τοῦ, ἀν εὐγάλωσιν ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν δικαστῶν καὶ κατηγορῶν, οὓς καὶ ἐξ ὀνόματος ἐσημείωσεν. Ἡ δὲ Νεαρὰ Βασιλείωσ Μανουὴλ θεσπίζει, ὅτι, ὄχι μόνον οἱ Ἐπίσκοποι, ἀλλὰ, καὶ ὅλοι ἀπλῶς οἱ ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι, ὁποίας καταστάσεως καὶ ἀν ᾔηται, νὰ καλοῦνται μετὰ τρία ἔγγραφα μηνύματα, τριάκοντα ἡμερῶν διορίαν ἔχοντα τὸ καθ' ἕνα, καὶ ὄχι μετ' ὀλιγοήμερα, εἰς ὁποιαδήποτε ὑπόθεσιν ἔχουσι. (παρὰ Βλάσταρι).

(1) Σημείωσαι, ὅτι καὶ ἐκ τῶν πραχθέντων ὑπομνημάτων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Νεκταρίου Πατριάρχου περὶ Ἀγαπίου καὶ Βαγαδίου τῶν ἀντεχομένων τῆς Ἐπισκοπῆς Βόστρης, ἄπερ ὄρα μετὰ τὴν ἐν Σαρδικῇ Σύνοδον, ἐγίνετο φανερόν, ὅτι, δὲν πρέπει νὰ καθαιρῆται Ἐπίσκοπος, ἀν δὲν ᾔηται παρῶν εἰς τὴν κρίσιν, οὔτε πρέπει νὰ καθαιρῆται ἀπὸ τρεῖς Ἐπισκόπους, ἢ δύο,

ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ψῆφον τῆς συνόδου τῶν περισσοτέρων τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόπων, ὡς καὶ οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες διορίσαντο, ὁ παρῶν δηλαδὴ οὗτος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος (Πράξεων κεφάλ. κε'. 46) λέγει· «ὅτι οὐδὲ εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἦτο συνήθεια νὰ χαρίζεται ἄνθρωπος εἰς θάνατον (καὶ ἀπλῶς νὰ καταδικάσῃται), ἀν πρῶτον ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχῃ κατὰ πρόσωπον τοὺς κατηγοροῦς τοῦ, καὶ ἀν δὲν λάβῃ ἀδειαν νὰ ἀπολογηθῆ διὰ τὸ ἐγκλήμα του. «Ὅχι ἔστιν ἔθος Ῥωμαίους χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπόλειαν, πλὴν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχῃ τοὺς κατηγοροῦς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.» Καὶ ὁ Νικόδημος εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· «Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνῃ τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γινῶ τί ποιεῖ;» (Ἰων. ζ'. 15.) εφησὶ γὰρ ὁ Θεὸς περὶ τοῦ λατρεύσαντος Θεοῦς ἑτέροις οὕτω πρὸς τὸν Κριτὴν· Καὶ ἀναγγελεῖ σοι, καὶ ἐκζητήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ ἀληθῶς γέγονε τὸ ῥῆμα. Γεγένηται τὸ βδελυγμα τοῦτο ἐν Ἰσραὴλ. καὶ ἐξήξετε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ τὰ ἐξῆς.» (Δευτερ. ιζ'. 4.)

(2) Τίς δὲ ἡ διοίκησις, καὶ τίς ὁ ἑξαρχος αὐτῆς, ὄρα εἰς τὴν ξεχωριστὴν ἐρμηνείαν τῶν τοιούτων Κανόνων.

E.F. Δ. 2006
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ξος και πιστός. Ἐπειδὴ καὶ εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Νόμον τὸν παλαιόν· Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων, ἢ τριῶν, θέλει σταθῆ καὶ βεβαιωθῆ κάθε λόγος καὶ κατηγορία ἀμφίβολος. (1)

Συμφωνία

Ἐὰν αὐτὰ καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἰδίᾳ γράφων τῷ Τιμοθέῳ λέγει· «Κατὰ Πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτός εἰ μὴ ἐπὶ δύο μαρτύρων ἢ τριῶν» [ἀ. Τιμοθ. ε. 19]. Ὁ δὲ ρμ'. Κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ διορίζεται, ὅτι, ὅσα πρόσωπα δὲν εἶναι δεκτὰ εἰς κατηγορίαν, ταῦτα δὲν εἶναι δεκτὰ οὔτε εἰς μαρτυρίαν. Ἄλλ' οὔτε εἰς μαρτυρίαν δὲν εἶναι δεκτοὶ ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἤθελε φέρῃ ὁ κατήγορος ἀπὸ τὸ ἐδικόν του ἀσπῆτιον, ταῦτόν εἰπεῖν, οἱ συγγενεῖς τοῦ κατηγόρου καὶ οἰκετοὶ καὶ ὑπεξούσιοι· οὔτε πρέπει νὰ προσδέχεται ἡ μαρτυρία τινός, ἀνήθου ὄντος παρακάτω ἀπὸ τοὺς δεκατέσσαρας χρόνους, κατὰ τὸν αὐτὸν κανόνα τῆς ἐν Καρθαγ. Ἀγκαλὰ καὶ τὸ κ'. κεφ. τοῦ ἀ. τίτλ. τοῦ κα'. βιβλίου λέγει, ὅτι νὰ μὴ δέχεται εἰς μαρτυρίαν ὁ μὴ ὦν εἴσοσι χρόνων. Ἡ δὲ ἀ. ἐν τῷ β'. αὐτῆς κανόνι προστάζει, ὅτι ἔ ἐπὶ δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων ἐλεγχόμενος διὰ τι ἀμάρτημα Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος νὰ παύῃ τοῦ Κλήρου. Ἀλλὰ καὶ ὁ θ'. Θεοφίλου διορίζει, ὅτι ὁ ἐπὶ πορνείᾳ διαβαλλόμενος κληρικὸς πρέπει, ἀποδεικνυομένου τοῦ ἐγκλήματός του ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων, νὰ ἐκβάλλεται τοῦ Κλήρου. (2) Ὁ δὲ λη'. τῆς ἐν Καρθαγέν. λέγει, ὅτι. ἂν ὁ κατήγορος δὲν ἤμπορῇ νὰ φέρῃ μάρτυρας ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ κατηγοριουμένου, διὰ φόβον τινά, νὰ συγκροτήται τὸ κριτήριον εἰς τόπον κοντήτερον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐλοῖα ἤμποροῦν νὰ ἔλθουν οἱ μάρτυρες. Ὁ δὲ ξη'. τῆς αὐτῆς λέγει νὰ μὴ ἔλκωνται εἰς κριτήριον οἱ Κληρικοὶ ἄκοντες, διὰ νὰ μαρτυροῦν. Ἐνὰς δὲ μάρτυρας δὲν πιστεύεται πώποτε, κἄν καὶ ᾗναι μέγας, καὶ ἀξιωματικὸς, ἢ συγκλητικὸς, κατὰ τὸν θ'. τίτλ. κεφ. β'. τοῦ νομικοῦ τοῦ Φωτίου. Ὅρα καὶ τὸν οδ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΟΓ΄.

Ἡ τῆς Ἀντιοχ. κγ' τῆς Καρθ. || Ὅτι οὐ γὰρ τὸν Ἐπίσκοπον τῷ ἀδελφῷ, ἢ τῷ υἱῷ, ἢ τῷ συγγενεῖ χαριζόμενον, εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἐπισκοπῆς χειροτονεῖν ὄν βούλεται κληρονόμους γὰρ τῆς Ἐπισκοπῆς ποιῆσθαι οὐ δίκαιον, τὰ τοῦ Θεοῦ χαριζόμενον πάθει ἀνθρωπίνῳ· οὐ γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ὑπὸ κληρονόμους ὀφείλει τιθέναι. Εἰ δὲ τις τοῦτο ποιήσῃ, ἄκωρος μενέτω ἢ χειροτονία αὐτὸς δὲ ἐπιτιμᾶσθω ἀφορισμῷ.

(1) «Σημειῶσαι, ὅτι ἂν τὸ πλῆθος τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι ἀξιόπιστον, πρέπει νὰ ἐρευνηθῆ ὁ τρόπος καὶ ἡ προαίρεσις αὐτῶν, κατὰ τὰς Ἀποστολικὰς διαταγὰς, βιβλ. β'. κεφ. μθ'. Δυνατὸν γὰρ εἶναι πολλαῖς φοραῖς, καὶ δύο καὶ τρεῖς, καὶ πολλοὶ μάρτυρες νὰ συμφωνήσουν ἐπὶ κακῷ, καὶ νὰ μαρτυρήσουν ψευδοῦς, καθὼς ἐψευδομαρτύρησαν κατὰ τῆς Σωσάνης, κατὰ τοῦ Ναβουθαί, κατὰ τοῦ Στεφάνου, καὶ κατὰ τοῦ Κυρίου. Διότι ἀξιόπιστοι, λέγει ὁ ἀ. τίτλ. τοῦ κα'. βιβλ. τῶν Βασιλικῶν (Φώτιος τίτλ. θ'. κεφ. β'.) πρέπει νὰ ᾗναι οἱ μάρτυρες. Ἀξιόπιστοι δὲ ὄντες, περιττὸν πρᾶγμα φαίνεται νὰ ᾗναι τὸ νὰ ὀμνύουν. Ὁμύσαντες γὰρ πίπτουν εἰς ὑπόψιν ὅτι δὲν ἔχουν τὸ ἀξίπιστον, ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο θίλουν νὰ βεβαιώσουν καὶ νὰ πιστώνουν τὰς μαρτυρίας αὐτῶν μὲ τοὺς ὄρκους. Δι' ὃ κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον, εἶναι καὶ νόμος ὑποῦ λέγει νὰ μὴ ὀμνύουν οἱ μάρτυρες (βιβλ. ἀ. τίτλ. ἀ.) Λέγωντας δὲ ὁ νόμος νὰ ᾗναι οἱ μάρτυρες ἀξιόπιστοι, φανερόν ὅτι ἐμπόδιζει νὰ μὴ μαρτυροῦν ἄνθρωποι χαμερπεῖς, ἄσωτοι, ἄσημοι, ἀγνωστοὶ, θηριωμάχοι, μίμοι, χορευτάδες, ἢ κατακρηθέντες εἰς δημόσιον δικαστήριον, πῶς ἐσυκοφάντησάν τινα, ἢ πῶς ἐμοίχευσαν, ἢ ἐκλεψαν, ἢ ἄλλην τοιαύτην ἀθεμιτοῦργίαν ἔκαμαν, καὶ δὲν ἀθωώθησαν ἀπὸ τὴν κατάκρισιν μετὰ ταῦτα, ἢ καὶ ἐβάλλθησαν εἰς ἄλυσιν καὶ φυλακὴν διὰ τὰ ρηθέντα αὐτὰ ἄτοπα καὶ κακὰ. Ὅποιος μαρτυρήσῃ εἰς κατηγορίαν τινός πρότερον, δὲν μαρτυρεῖ πάλιν ὕστερον εἰς βοήθειάν του. Εἰς τὰς ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις κάμνει χρεῖαν νὰ μὴ πιστεύωνται μόνον αἱ φωναὶ τῶν μαρτύρων, ἀπόντων δηλαδὴ, ἀλλὰ νὰ ᾗναι παρόντες αὐτοπροσώπως αὐτοὶ καὶ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ σαφηνίζουν καὶ τὸ ἀμάρτημα, καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὸν μῆνα, καὶ τὸν τόπον, καθ' ὃν ἔγινε τὸ ἀμάρτημα, καὶ μὲ ποῖον πρόσωπον νὰ μὴ ἀναγκάζωνται ὁμῶς

νὰ μαρτυροῦν, καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν. Ἐὰν δὲ ταῦτα νὰ ἀποδείξουν δὲν ἤμποροῦν, νὰ ἐφορίζωνται. Οἱ ἄρχοντες καὶ ἱερεῖς, δὲν τραβίζονται εἰς τὸ νὰ μαρτυρήσουν χωρὶς τὸ θέλημα τους, ἀλλὰ θεληματικῶς. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, καὶ ἂν θίλουν νὰ μαρτυρήσουν ἀπὸ λόγου των, νὰ μὴ καλοῦνται εἰς τὸ νὰ μαρτυροῦν, ἀλλὰ νὰ ἐρωτῶνται μόνον εἰς τὸ ἀσπῆτιον. Αἰρετικὸς δὲ καὶ ἄπιστος κατὰ ὀρθοδόξου δὲν μαρτυροῦσι κατὰ τὸν Ἀρμεν. βιβλ. ἀ. τίτλ. ς'. καὶ τὸ ἀ. βιβλ. τοῦ Κώδωνος τοῦ ε'. τίτλ. διατάξ. κα'. τοῦ νομικοῦ Φωτίου τίτλ. θ'. κεφ. β'. Ἐνὰς δὲ κατὰ τοῦ ἄλλου οἱ πιστοὶ μαρτυροῦσιν. Αἱ δὲ διαταγαὶ τῶν Ἀποστόλων, β βλ. β'. κεφ. ν'. λέγουσι νὰ μὴ μίμη ἀτιμώρητος ὁ τῶν κακῶν μάρτυς, ἄδικος δηλαδὴ καὶ ψευδής. Ὡς καὶ ὁ Παρημισσῆς αὐτὸ τοῦτο λέγει, παρ' οὗ καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὸ ρητὸν ἐδανείσθησαν. Ὁ δὲ Χρυσόστομος (λόγω ὅτι τρεῖς δουλείας εἰσήγαγεν ἡ ἀμαρτία), λέγει εἰς κατηγορίαν ἐκείνου ὑποῦ ὕβρισεν, ἢ ἔδειρε τὸν πατέρα του, ἀρκεῖ χωρὶς ἄλλην ἀπόδειξιν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰδίου πατρός. Καὶ μὲ δίκαιον τρόπον, διότι ποτὲ δὲν ἤθελε γένῃ κατήγορος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ πατήρ, ὅστις καὶ χρήματα καὶ ὑπάρχοντα, καὶ αὐτὴν πολλάκις τὴν ζωὴν προτιμᾷ νὰ ἐκδαπανήσῃ διὰ τὸν υἱόν του, ἂν ἡ ὕβρις ὅπου ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ὁ υἱός, δὲν ᾗτο ἀληθὴς καὶ ὑπερβολικὴ. Ἡ δὲ ρκγ'. Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἡ ρς'. Λέοντος τοῦ σοφοῦ, διορίζουν, ὅτι, ἂν ἱερεῖς ἢ Διάκονοι ψευδομαρτυρήσουν εἰς χρηματικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ὑπόθεσιν χωρὶς νὰ κάμουν ὄρκον, οὗτοι νὰ ἀργίζωνται τρεῖς χρόνους, καὶ νὰ ἐμβάλλωνται εἰς Μοναστήριον. Εἰ δὲ κάμουν καὶ ὄρκον, νὰ καθαιροῦνται τῆς ἱερωσύνης. Ἐὰν δὲ εἰς ὑπόθεσιν ἐγκληματικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν μαρτυρήσουν ψευδοῦς, νὰ καθαιροῦνται, καὶ εἰς Μοναστήριον νὰ ἐγκλεισθῶνται.

(2) Ὁ δὲ Ζωναρᾶς λέγει, ὅτι ὅταν ἡ κατηγορία ἀποβλέπη

Ἑρμηνεία.

Ἡ Ἀρχιερατικὴ ἐξουσία εἶναι ὁμολογουμένως χάρις καὶ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Πῶς λοιπὸν δύναται τις νὰ χάριση ταύτην εἰς ἄλλον, ὡς κληρονομικὸν δίκαιον; Δι' ὅ καὶ ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς Κανὼν διαρρίθμει, ὅτι δὲν πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος νὰ κάμνη χάριν, καὶ νὰ χειροτονῇ διάδοχον εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἐπισκοπῆς ὅποιον θέλει ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, ἢ τοὺς υἱούς του, ἢ τοὺς συγγενεῖς του, διότι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κάμνη τινὰς κληρονόμους τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ Ἀρχιερωσύνης, (καθὼς δηλαδὴ κάμνει καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων τῶν κοσμητικῶν), καὶ νὰ χαρίῃ, τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, ὅποια εἶναι ἡ Ἀρχιερατικὴ ἐξουσία, διὰ πάθος ἀνθρώπινον, ἤτοι διὰ σχέσιν συγγενικὴν καὶ φιλικὴν ἄλλ' οὔτε πρέπει νὰ βάλῃ τις τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ὑποκάτω εἰς κληρονομίαν, κάμνωντάς τινι νὰ ὀνομάζῃται πατρογονικὸν δίκαιον. Εἰ δὲ τις τῶν Ἐπισκόπων ἤθελε κάμνη τοῦτο, καὶ χειροτονῆσαι διάδοχον τῆς Ἐπισκοπῆς κἀνέναν του συγγενῆ, ἀκυρὸς μὲν ἂν ἦναι ἡ χειροτονία τοῦ οὕτω χειροτονηθέντος, αὐτὸς δὲ ὁ χειροτονήσας τοῦτον ἂν ἀφορίζεται ὑπὸ τῆς Συνόδου γὰρ πρέπει νὰ γίνωνται οἱ Ἐπίσκοποι. Καὶ ἂν κατὰ τὸν μ'. τῆς ἐν Κερθαγέν. οἱ Ἐπίσκοποι δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἀφίνουν εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν, ἢ εἰς ὅσους ἄλλους βουλευθῶν, τὰ ὑποστατικὰ ὅπου μετὰ τὴν Ἐπισκοπὴν ἀπέκτησαν, εἰς λόγον κληρονομίας, (ἔξω μόνον, ὅσα ἀπέκτησαν ἀπὸ κληρονομίαν συγγενῶν τους, ἢ φιλοτιμίαν κυρίως εἰς αὐτοὺς γενομένην παρὰ τινος)· πῶς δύνανται νὰ ἀφήσουν ὡς κληρονομίαν εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν, ἢ εἰς ὅσους ἄλλους θελήσουν, αὐτὴν τὴν Ἐπισκοπὴν;

Συμφωνία.

« Δι' ὅ συμφώνως καὶ ὁ κγ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ προστάζει νὰ μὴ ἔχη ἐξουσίαν ὁ Ἐπίσκοπος νὰ κάμνη ἀντὶ διὰ λόγου του διάδοχον, κἀν εἰς τὰ λοιθία εὐρίσκειται τῆς ζωῆς (1), ἀλλὰ ἡ Σύνοδος καὶ κρίτις τῶν Ἐπισκόπων νὰ ἔχη τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμνη Ἀρχιερεῖς τὸν ἀξίον εὐρεθέντα, μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ προκατόχου Ἀρχιερέως. Ὅθεν αὐτὸ τοῦτο ἦτο ἀπηγορευμένον καὶ κοντὰ εἰς τὸν παλαιὸν Ἰσραήλ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκατηγόρουν τὸν Μωϋσῆν πῶς ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης τὸν ἀδελφόν του Ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱούς αὐτοῦ. Καὶ ἂν ὁ Θεὸς διὰ σημείου τῆς βλαστησάσης ράβδου δὲν ἐβεβλήονεν εἰς ἐκείνους τὴν ἱερωσύνην, τάχα, ἤθελαν καθαιρεθῆναι ἀπὸ αὐτῆν. »

ΚΑΝΩΝ ΟΖ'.

« Εἰ τις ἀνάπηρος ἢ τὸν ὀφθαλμὸν, ἢ τὸ σκέλος πεπληγμένος, ἀξίος δὲ ἐστὶν Ἐπίσκοπος ἢ Τῆς ς'. λγ'. πῆς, γενέσθω. Οὐ γὰρ λώβη σώματος αὐτὸν μαιίνει. ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός. »

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν παλαιὸς νόμος ἐπρόσταζε νὰ μὴ ἔχουν κἀνέναν μῶμον εἰς τὸ σῶμα οἱ μέλλοντες γενέσθαι ἱερεῖς, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἄρτιοι, καὶ ὀλομελεῖς, καὶ ἀμωμοί. « Πῶς γὰρ ἄνθρωπος, φησὶν, ὃ ἐστὶν ἐν αὐτῷ μῶμος, οὐ προσελεύσεται. Ἄνθρωπος τυφλός, ἢ χωλός, ἢ κολοδόρριν, ἢ ὠτότμητος. Ἦ ἄνθρωπος, ὃ ἂν ἦ ἐν αὐτῷ σύντριμμα χειρὸς, ἢ σύντριμμα ποδός, ἢ κυρτός, ἢ ἐφηλός (2) ἢ πτίλλος τοὺς ὀφθαλμούς (3) ἢ ἄνθρωπος, ὃ ἂν ἦ ἐν αὐτῷ ψώρα ἀγρία, ἢ μονόρχις. » [Λευϊτ. κἀ. 18. 20]. Ἀλλὰ καὶ ἂν μετὰ τὴν ἱερωσύνην ἤθελαν λάβουν κἀνέναν τοιοῦτον ψεγάδι εἰς τὸ σῶμα, ἔπαυεν ἀπὸ τὸ νὰ ἱεουργοῦν. Ὁ δὲ νέος τῆς χάριτος τοῦ Εὐαγγελίου, ψεγάδια τοιοῦτα καὶ κολοδώματα τοῦ σώματος οὐ λογίζονται ὡς ἐμπόδια τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπαιτεῖται νὰ ἔχουσι καθαρὰν τὴν ψυχὴν παντὸς ρύπου. Δι' ὅ καὶ ὁ παρὼν Κανὼν λέγει· Ἀνίσως τινὰς ἦναι βεβλαμμένος εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, ἤτοι εἶναι μὲ ἓνα ὀμμάτι, ἢ ἔχει διαστρόφους τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ κοντοβλέπονται, ἢ ἔχει τσακισμένον τὸ σκέλος, ταῦτόν εἰπεῖν εἶναι χωλός· ἢ ἔχει κἀνέναν ἄλλο τοιοῦτο κολόδωμα καὶ βλάβην εἰς τὸ σῶμα, τὸ ὅποσον δὲν ἐμποδίζει εἰς τὸ νὰ ἐνεργῶνται αἱ ἱεροπραξίαι, ἀξίος δὲ εἶναι ὁ ταῦτα ἔχων διὰ νὰ γίνῃ Ἐπίσκοπος, ἂν γίνηται, ἐπειδὴ τὸ κολόδωμα τοῦ σώματος δὲν κάμνει αὐτὸν ἀνάξιον, ἀλλὰ ὁ ἐξ ἁμαρτίας μολυσμός τῆς ψυχῆς.

Συμφωνία.

Ὁ δὲ λγ'. τῆς ς'. ἀφορίζει τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅπου κάμνουσι κληρικούς ἐκείνους μόνους, ὅπου κατὰγονται

εἰς ἐκπτώσιν τοῦ βαθμοῦ, οὔτε δύο πιστῶν, καὶ ἀνεπιλήπτων ἢ μαρτυρία εἶναι ἀρκετὴ, ἀλλὰ τριῶν, ἢ πέντε, καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ θ'. τοῦ Θεοφίλου, ἐν ἡ εὐρήσεις καὶ τὴν δ'. Ἀπόκρισιν Νικήτα Ἡρακλείας. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ φιλιουσεβεῖς νόμοι τῶν Βασιλέων τοῦτο τὸ ἀξίωματικὸν ἀπόφθεγμα ἀποφαίγονται· « Κρίσσον τὰ ἁμαρτήματα καταλιμπάνειν ἀνεκδέκτητα, ἢ τινὰς ἀναίτιως κολάζεσθαι. » (παρὰ τῷ Βλάστρι).

(1) Δι' ὅ καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐν βιβλ. ε'. κεφ. κγ'. τῆς Ἐκ-

κλησιαστικῆς ἱστορ. λέγει· οὔτε γὰρ ἀνθ' ἑαυτοῦ τῷ τελευταίῳ (Ἀρχιερεῖ δηλ.) χειροτονεῖν ἐπιτρέπουσιν (οἱ Κανόνες δηλαδὴ).

(2) Ἐφηλίδα εἶναι μία ἀσθένεια ὅπου ἀκολουθεῖ εἰς τὸ μέτωπον, ἢ ὅποια συνεθίζει νὰ μελανιάζῃ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος· οὕτως αὐτὴν ἐρμηνεύει Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρ. Ἐφηλός, οὖν ὁ τὴν ἀσθένειαν ταύτην ἔχων.

(3) Πτίλλος, ὁ μαθημένα ἔχων ἐπὶ τὰ βλέφαρα κατὰ τὸν Βαρινον, καὶ ἀπλῶς, ὁ ἔχων πάθος τι περὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

E. P. M. S. K. 111
IOANNINA 2006

ἀπὸ γένος ἱεραικὸν, διορίζων ὅτι δὲν πρέπει νὰ βλέπουν εἰς τὸ γένος ἰουδαϊκῶς, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀξιοτήτα τῆς ψυχῆς. Ὁ δὲ ἅγιος Νικηφόρος ἐν τῷ ἡ. αὐτοῦ Κανόνι λέγει, ὅτι χειροτονοῦνται καὶ οἱ ἀπὸ πηλακῆς καὶ διγάμων γεννηθέντες, ἂν ᾖναι ἄξιοι. Αὐτὸ τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ θ'. τοῦ Νικήτη Ἑρακλείας.

ΚΑΝΩΝ ΟΗ'.

«Κωφὸς δὲ ὢν, καὶ τυφλὸς, μὴ γινέσθω Ἐπίσκοπος, οὐχ ὡς μεμιασμένος, ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζοιτο.

Ἑρμηνεία.

Ἐάν ὁμως, λέγει ἀκολούθως ὁ παρὼν Κανὼν, τινὰς εἶναι κωφὸς, καὶ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ, καὶ τυφλὸς ἀπὸ τὰ δύο ὀφθαλμικά, ὁ τοιοῦτος, ἂς μὴ γίνηται Ἐπίσκοπος, ὅχι διότι εἶναι μεμολυσμένος ἐκ τούτων καὶ ἀνάξιος, ἀλλὰ διατὶ ἐκ τῶν κολοσωμάτων τούτων ἐμποδίζεται νὰ ἐνεργῇ τὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἱεροπραξίας. Ὁ γὰρ μὴ βλέπων, ἢ ἀκούων, πῶς δύναται νὰ ἱερουργήσῃ; ἢ νὰ πιάσῃ τὰ ἅγια, ἢ νὰ ἀνυψώσῃ; ἢ νὰ ἀκούσῃ τὰ παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκφωνούμενα λόγια; Σημειώσαι δὲ, ὅτι οἱ μετὰ τὴν ἱερωσύνην κωφωθέντες, ἢ τυφλωθέντες, δὲν πρέπει νὰ καθαιροῦνται ἀπὸ αὐτῆν, ἀσυμπαθεῖς γὰρ τὸ τοιοῦτον· διότι ὁ πολιτικὸς νόμος ἐν βιβλ. ἡ. τίτλ. α. κεφ. α. θέματι δ'. λέγει· Ὅτι ὁ τυφλὸς καὶ δικάζειν δύναται, καὶ οὐκ ἀποκινεῖται τῆς συγκλήτου, ἐξουσίαν ὁμως ἄλλην δὲν λαμβάνει, ἀλλὰ μένει εἰς ἐκείνην ὅπου εἶχε πρὸ τοῦ πάθους (1).

ΚΑΝΩΝ ΟΘ'.

Τῆς ε'. ζ'. Τιμ. || «Ἐάν τις δαίμονα ἔχη, Κληρικὸς μὴ γινέσθω, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς πιστοῖς συνευχέσθω. Καθαρισθεὶς δὲ προσδέχσθω, καὶ ἐάν ᾖ ἅγιος, γινέσθω.»

Ἑρμηνεία.

Κάθε δαιμονιζόμενος ὡσὰν ἀκάθαρτος κρίνεται, ἐπειδὴ καὶ δίδει ὑπόψιαν ὅτι διὰ φαυλότητα τῆς ζωῆς του ἔδωκεν ἄδειαν εἰς τὸν διάβολον καὶ ἐμβήκεν εἰς αὐτόν. Πῶς λοιπὸν ὁ τοιοῦτος εἰς κληρον θέλει προβιβάσθῃ; ἐπειδὴ καὶ μῦρον δοχείῳ σαπρῶ οὐ πιστεύεται, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Ὅθεν ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι ἀνίσως τινὰς ἔχη δαιμόνιον παντοτινὸν, ὁ τοιοῦτος ἂς μὴ γίνηται Κληρικὸς. Ἀλλὰ μηδὲ ἂς προσεύχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῖς πιστοῖς, διὰ νὰ μὴ ταρατῆ τὴν προσευχὴν καὶ δοξολογίαν αὐτῶν τὴν εἰς Θεὸν, μετὰ τὰς ἀταξίας καὶ δαιμονιώδεις κραυγὰς τῶν, τὰς συνήθεις εἰς τοὺς δαιμονιζομένους. Ἀφ' οὗ δὲ καθαρῶν καὶ ἐλευθερωθῆν ἀπὸ τοῦ δαιμόνιου, ἂς προσδέχεται εἰς τὴν μετὰ τῶν πιστῶν προσευχὴν· καὶ ἂν ᾖ ἅγιος διὰ νὰ γένη Κληρικὸς, ἂς γίνηται.

Συμφωνεία.

Διὰ τί δὲ ὁ τρίτος τοῦ Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου Κανὼν συγχωρεῖ τὸν δαιμονιζόμενον νὰ μεταλαμβάνῃ, ἐάν δὲν ἐξομολογῇ ἢ βλασφημῇ τὸ μυστήριον, εἰς καιρὸν ὅπου ὁ παρὼν Κανὼν, οὔτε νὰ συμπροσεύχεται αὐτὸν συγχωρεῖ μετὰ τοῖς πιστοῖς; Ὅτι, ὁ μὲν παρὼν Κανὼν λέγει διὰ τὸν ἐνεργούμενον ὑπὸ τοῦ δαίμονος παντοτινὰ, καὶ χωρὶς διακοπῆν, ὁ δὲ τοῦ Τιμοθέου, διὰ τὸν ἐνεργούμενον ὑπὸ τοῦ δαίμονος μετὰ διακοπῆν κάποτε, καὶ εἰς μερικοὺς καιροὺς. Δι' ὅ καὶ συγχωρεῖ αὐτόν, ὅταν δὲν ἐνεργῆται καὶ πάσχη, νὰ μεταλαμβάνῃ τῶν θείων μυστηρίων. Καὶ τοιοῦτοτρόπως συμβιβάζονται οἱ Κανόνες καὶ οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις. Πλὴν καὶ ὁ δαιμονιζόμενος εἰς μερικοὺς καιροὺς, δὲν πρέπει νὰ κληροῦται καὶ νὰ γίνηται ἱερεὺς, ἵνα μὴ ἡ ἱερωσύνη βλασφημηθῆται ἐντεῦθεν, καὶ ἵνα μὴ ἐν καιρῷ τῆς φοικτῆς Ἱερουργίας, ἐνεργήσαντος αὐτὸν τοῦ δαίμονος, τὰ ἅγια περιυβρισθοῦν. Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος διοριζόμενος, ἐν τῷ δ'. αὐτοῦ Κανόνι ὅτι, ἂν τις πάσχων ἀπὸ μέλικιαν χαλῆν, φάνεται εἰς τοὺς πολλοὺς ὅτι ἔχει δαιμόνιον, ἂς μεταλαμβάνῃ. Εἰ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δαιμονιζέται, ἂς ἀπέχη τῆς κοινωνίας. (2) α' Ὁ δὲ τῆς ἐν Τρούλλῳ λέγει, ὅτι, ἐκεῖνοι ὅπου ὑποκρίνονται πῶς ἔ-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Βαλαμὼν ἐν τῇ 23. ἐρωταποκρίσ. πρὸς Μάρκον Ἀλεξανδρείας, συνάπτων ὁμοῦ τοὺς δύο τούτους Ἀποστολικούς, τὸν οὐ', λέγω, καὶ οἡ'. τοῦτον, λέγει, νὰ ἱερουργῇ μὲν ἀκωλύτως ὁ ἔχων τινὰ λώβην σώματος καὶ ἀσθενείαν· ἐάν δὲ ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας ἐμποδίζονται αἱ τῆς ἱερωσύνης ἐνεργεῖαι, παύει μὲν τῆς ἱεροπραξίας ὁ ἀσθενῶν, οὐκ ἀλλοτριοῦται ὁμως καὶ τοῦ ἀξιώματος, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ τοιοῦτος οἰκτειρηθήσεται, καὶ ἀπολαύσει μὲν τῆς προτέρας τιμῆς, ἔξει δὲ καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν, καὶ τὰ λοιπὰ, κατὰ τὴν προτέραν συνήθειαν.

(2) Σημειώσαι ὁμως, ὅτι οἱ δαιμονιζόμενοι ἢ παντοτινὰ, ἢ

κατὰ καιροὺς, ἐάν κινδυνεύωσιν εἰς θάνατον, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν μετὰ τὸν τρόπον ὅπου ἤθελε δοκιμάσῃ ὁ ἱερεὺς. Διότι, ἂν οἱ εἰς θανασίμους ἀμαρτίας εὐρισκόμενοι καὶ μετανοοῦντες, ἐν καιρῷ θανάτου συγχωροῦνται ἀπὸ τὴν εὐσπλαγγίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν ε'. Κανόνα τοῦ Νύσσης καὶ ἄλλους κανόνας, νὰ μεταλαμβάνουν τὰ μυστήρια, ἵνα μὴ στερηθῶσι τοιοῦτου ἐφοδίου, πῶς μᾶλλον οἱ δαιμονιζόμενοι πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν, οἵτινες πολλάκις καὶ μὴ ἀμαρτήσαντες θανασίμως, εἰς κρίματα τοῦ Θεοῦ ἀκατάληπτα, παραχώρουνται νὰ ἐνεργῶνται ὑπὸ τοῦ δαίμονος; ὁμοίως καὶ ἐάν οἱ δαιμονιζό-

χουν δαιμόνιον, χωρίς να έχουν, ως επιτιμώνται με εκείνο το ίδιο επιτίμιον όπου λαμβάνουν οι αληθώς όντες δαιμονιζόμενοι, και εις τὰς όμοίας εκείνων σκληραγωγίας και νηστείας ως υποβάλλονται και αυτοί.»

ΚΑΝΩΝ Η'.

Τὸν ἐξ ἔθνικοῦ βίου προσελθόντα, και βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαύλης διαγωγῆς, οὐ δ' καιὸν ἔστι πάραυτα προχειρίζεσθαι Ἐπίσκοπον. Ἄδικον γάρ. τὸν μηδέπω πείραν ἐπιδειξάμενον, ἐτέρων εἶναι διδάσκαλον, εἰ μή που κατὰ Θείαν χάριν τοῦτο γένηται.

Τῆς α'. β'. τῆς α'. και β'. ιζ'. τῆς Νικοκαιο. ιβ'. τῆς Σαρδ. ι'. τῆς Λαοδ. γ'. Κυρλ. δ'.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν κανὼν διορίζεται, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ γινέται Ἐπίσκοπος παρευθής, ἐκεῖνος ὁποῦ, ἢ ἀπὸ ἔθνικους και ἀπίστους ἔλθῃ εἰς τὴν εὐσεβῆ πίστιν και βραπτισθῆ, ἢ ἀπὸ ζωὴν μοχθηρὰν και κακεντρεχῆ, ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν, ὁποῖα εἶναι τῶν σκηρικῶν, και μίμων, και τοιούτων ἄλλων (1)· διότι ἄδικον πράγμα εἶναι και σφαλερὸν νὰ γίνηται τῶν ἄλλων διδάσκαλος, ὁποῖός ἐστιν ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἔδωκε δοκιμὴν και ἀπέδειξεν, ἂν ἦναι κατὰ τὴν πίστιν ὑγιῆς, και κατὰ τὴν ζωὴν ἀκατηγόρητος. Ἡ δὲ δοκιμὴ αὕτη καιρὸν χρειάζεται, και εἰς ὀλίγον διάστημα δὲν δύναται νὰ δοθῆ. Ἐξω μόνον τότε νὰ προχειρίζεται, ἐὰν ἐκ Θείας χάριτος γένη ἀποκαλύψις δι' αὐτὸν, καθὼς ἔγινεν εἰς τὸν Ἀπόστολον Ἀνκνίαν, διὰ τὸν Παῦλον, εἰπόντος τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτὸν ἐν ὀρχματι: «Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοί ἐστιν οὗτος, τοῦ βραστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἔθνῶν, και Βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. (2)

Συμφωνεία.

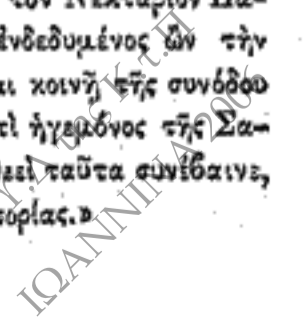
Τοῦτο τὸ ἴδιον παραγγέλλει και ἰδίᾳ ὁ Παῦλος πρὸς Τιμόθεον λέγων· ἀμὴ νεόφυτον (χειροτόνει δηλαδὴ) ἦτοι, νεοκκτήητρον και νεωττὶ φυτευθέντα εἰς τὴν ἀμπελον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ τυφωθῆς εἰς κρίμα ἐμπέση και πηγίδα τοῦ διαδόλου. [ἀ. Τιμ. γ'. β.] Ὅθεν και ὁ β'. τῆς πρώτης Συνόδου Κωνῶν προστάζει, ὅτι, οἱ ἐξ ἔθνικοῦ βίου προσελθόντες εἰς τὴν πίστιν, μήτε εἰς Ἐπισκοπὴν, μήτε εἰς πρεσβυτέριον νὰ ἀνάγωνται, ἐὰν πρῶτον δὲν δώσουν δοκιμασίαν πολλὴν τῆς αὐτῶν πίστεως και ζωῆς. Και ὁ γ'. δὲ τῆς Λαοδικ. δὲν πρέπει λέγει νὰ ἱεροῦνται οἱ νεωστὶ βραπτισθέντες. Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῆ ι'. διορίζει νὰ μὴ γίνηται τις Ἐπίσκοπος ἐκ τῆς ἀγορῆς πλούσιος, ἢ σχολαστικὸς, ἀνίσως πρότερον δὲν κάμη ὑπηρεσίαν Διακόνου και Πρεσβυτέρου, ἵνα γνώριμος διὰ ταύτης γένηται ἡ πίστις και καλοκῆχλίη αὐτοῦ, και ἵνα μὴ νεόφυτος νομισθῆ, ἀλλ' ἐν ἐκάστῳ βαθμῷ με

μενοι οὗτοι ἐν καιρῷ ὁποῦ πάσχουν, κρημνίσουν ἐαυτοὺς, ἢ κατὰ ἄλλον τρόπον φονευθοῦν, πρέπει νὰ ψάλλωνται και νὰ μνημονεύωνται, και νὰ θάπτωνται ὑπὸ ἱερέων· εἴτι δὲν ἦσαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους, ἀλλ' ἐξω ἑαυτῶν, ὡς ὑπὸ τοῦ δαιμονος ἐνεργούμενοι,» κατὰ τὸν ιδ'. κανόν. τοῦ Τιμοθ. Πρὸς τούτοις, ἐὰν ὁ δαιμονιζόμενος δὲν καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ δαιμόνιον, δὲν δύναται νὰ βραπτισθῆ, εἰς κίνδυνον δὲ θανάτου βραπτίζεται, κατὰ τὸν β'. τοῦ Τιμοθίου. Βί δὲ ἐν τῷ θανάτῳ βραπτίζεται, ἀρα και ἐν τῷ θανάτῳ ματαλαβεῖν συγχωρεῖται. Ἐὰν δὲ γυνὴ δαιμονίζεται τόνσον, ὥστε και σίδερα νὰ φορῆ, δὲν δύναται νὰ τὴν χωρίσῃ ὁ ἄνδρας της, ἐπειδὴ μοιχεία εἰς τὸ πρᾶγμα δὲν μεσολλαβεῖ κατὰ τὸν ιε'. Τιμοθίου. Πρέπει δὲ νὰ ἤξεύρωμεν ὅτι, κατὰ τὸν μέγαν τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριον (Κυριακῆ δ'. τῶν νηστειῶν), κατὰ δύο τρόπους οἱ δαιμονες τοὺς ἀνθρώπους πειράζουσιν. Ἡ κατ' ἐνέργειαν, ἀφανῶς δηλ. και ἐξωτέρως, καθ' ὅσπαντας τοὺς ἀνθρώπους ἐνοχλοῦσι με τὰς προσβολὰς τῶν λογισμῶν και παθῶν, ἢ κατ' οὐσίαν, ἦτοι φανερώς και ἐνδοτέρως, ὡς ἐπὶ τῶν δαιμονιζομένων. Οὐσιωδῶς γάρ τρόπον τινὰ εἰς αὐτοὺς οἱ δαιμονες εἰσερχόμενοι, και τὴν κρᾶσιν ἀλλοιοῦντες τοῦ σώματος, και μάλιστα τοῦ ἐγκεφάλου, και αὐτοὺς κυριεύοντες, ἐξω ἑαυτῶν τούτους ποιοῦσι. Δι' ὃ και περὶ τοῦ Ἰούδα γέγραπται, ὅτι εἰσήλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς, κατακυριεύσας αὐτοῦ, ἐξωτέρως οἰονεῖ πρότερον ὢν, και διὰ τῶν λογισμῶν προσβάλλων αὐτῷ. Ὅρα και τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ γ'. τοῦ Τιμοθίου.

γίνονται Κληρικὸι, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῆ ἐκ τούτου ὕβρις και ἀτιμία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ γ'. βιβλ. τῶν Βασιλικῶν, τίτλ. ι'. κεφ. κζ'. Γέγραπται δὲ και ἐν τῇ καλουμένῃ Ἐκκλησιαστικῇ Διατάξει βιβλ. γ'. ὅτι βουλευτῆς, ἢ ταξιῶτης ἄς μὴ γίνεται Ἐπίσκοπος, ἀνίσως πρότερον δὲν μονάσῃ ιε. χρόνους· εἰ δὲ ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς ιε. γένη, νὰ γίνηται πάλιν ταξιῶτης, και βουλευτῆς ὡς πρότερον.»

(2) «Καθὼς ἔγινεν εἰς τὸν ἅγιον Ἀμβρόσιον Ἐπίσκοπον Μεδιολάνων, περὶ τοῦ ὁποῖου γράφει ὁ Θεοδώρητος β.βλ. δ'. κεφ. ς'. τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας· «Ταῦτα μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, προσέταξε παραυτίκα και μνηθῆναι (ἦτοι βραπτισθῆναι) και χειροτονηθῆναι τὸν ἀξίεπαινον ἄνδρα... Ὑπέλαβε γάρ θεῖαν εἶναι τὴν ψῆφον, ἐκ τῆς τῶν τὰ ἐναντία φρονούντων τεκμαιρόμενος συμφωνίας. Ἀλλὰ και ὁ Σωκράτης περὶ αὐτοῦ γράφει, βιβλ. δ'. κεφ. λ'. τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς θαυμάσας τὴν τοῦ λαοῦ ὁμόνοιαν, Θεοῦ τε ἔργον εἶναι γινούς τὸ γινόμενον, ἐδήλου τοῖς Ἐπισκόποις ὑπουργεῖν τῷ Θεῷ κτελεύοντι χειροτονεῖν. Και ὁ Σωζόμενος βιβλ. ς'. κεφ. κδ'. συνίθαλεν ἐπὶ ὁμοιοῖα τῆς ἐν Μεδιολάνῳ Ἐκκλησίας ταῦτα βραβεύειν τὸν Θεόν. Γράφει δὲ ὁ αὐτὸς Σωζόμενος και διὰ τὸν Νεκτάριον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, πῶς ἀκόμη ἐνδεδυμένος ὢν τὴν τοῦ ἀγίου βραπτίσματος στολὴν, ἀναγορεύεται κοινῇ τῆς συνόδου ψήφῳ Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἀντὶ ἡγεμόνος τῆς Σαμσατῶν πόλεως, και προστίθουσιν ὅτι οὐκ ἀθεῖ ταῦτα συνίθαίνε, Βιβλ. ζ'. κεφ. η'. τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.»

(1) «Ἀλλὰ και οἱ ταξιῶται (ἦτοι ὀφφικιάλοι) δὲν πρέπει νὰ

καιροῦ διάστημα ὄχι ὀλιγώτατον δοκιμασθῆ. Ἀλλὰ καὶ ὁ ζ'. τῆς α'. καὶ β'. τὰ αὐτὰ διορίζεται νὰ μὴ ἀναβκίνη τις παρευθὺς εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐπισκοπῆς ἀπὸ λαϊκούς καὶ μοναχοὺς, ἐὰν πρότερον δὲν ἐξετασθῆ εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικούς βαθμούς. Ὁ δὲ ιβ'. τῆς ἐν Νεοκαισάρειαι ἐμποδίζει νὰ γίνηται Πρεσβύτερος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐν ἀσθενείᾳ ὦν βκπτισθῆ, εἰ μὴ διὰ σπουδὴν αὐτοῦ καὶ σπάνιν ἀνθρώπων. Ὁ δὲ γ'. τοῦ Κυρίλλου ἐμποδίζει τὸ νὰ γίνωνται Κληρικοί οἱ νεόνυμφοι, ἢ οἱ ἐκβεβλημένοι ἀπὸ Ἀρχιερέα, ἢ ἀπὸ μοναστήριον, καὶ ὅπως οἱ διαβεβλημένοι. » Περὶ οὗ ὄρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιθ'. τῆς α'.

ΚΑΝΟΝ ΒΙΑ'.

Ἀποσ. ς'. κγ'.
τῆς δ'. γ'. ζ'.
τῆς ζ'. ι'. τῆς
α'. καὶ β'. ια'.
τῆς Καρθ. ιη'.

«Εἶπομεν, ὅτι οὐ γὰρ Ἐπίσκοπον, ἢ Πρεσβύτερον καθίεναι ἑαυτὸν εἰς δημοσίας διοικήσεις, ἀλλὰ προσηκουεῖν ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς χρῆμασι. Ἡ πειθίσθη οὖν τοῦ τομῆ ποιεῖν, ἢ καθιροῦσθαι. Οὐδεὶς γὰρ δύναται οὐκ κυρίως δουλεύειν, κατὰ τὴν Κυριακὴν παρακίλευσιν.

Ἑρμηνεία.

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν παρομοίως μὲ τὸν ς'. δρίζει οἱ ἱερωμένοι νὰ μὴ περιπλέκωνται εἰς πράγματα κοσμικά, λέγων Εἶπομεν, (κατὰ τὸν ς'. δηλαδὴ Κανὼνα ἡμῶν) ὅτι δὲν πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος νὰ καταβιβάζῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς πολιτικά καὶ κοσμικά φροντίδας καὶ κυβερνήσεις, ἀλλὰ νὰ προσεδρεύῃ εἰς τὰς τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσίας καὶ χρῆμα. Λοιπὸν, ἢ ἂς πειθῆ νὰ μὴ κάμνη τοῦτο εἰς τὸ ἐξῆς, ἢ ἂν δὲν πειθῆ, ἂς καθιροῦσθαι. Διότι κἀνένος δὲν ἠμπορεῖ νὰ δουλεύῃ εἰς δύο ἀθέντας, καὶ εἰς τοὺς δύο νὰ ἀρέσῃ, καθὼς λέγει ὁ Κύριος. [Ματθ. ς'. 24. Λουκ. ις'. :3.] Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ς'. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΟΝ ΒΙΒ'.

Τῆς δ'δ'. τῆς
ς'. πς'. τῆς ἐν
Ἀγλ. γ'. τῆς
Καρθ. ογ'. ιγ'.
τοῦ Βασ. μ'.
μα' μβ'. Ἐπισ.
πρὸς Φιλῆμ.

«Οἰκέτας εἰς κληρὸν προχειρίζεσθαι ἄνευ τῆς τῶν δεσποτῶν γνώμης, οὐκ ἐπιτρέπομεν. ἐπὶ λύπη τῶν δεσποτῶν τῶν κεκτημένων, οἴκων γὰρ ἀνατροπὴν τὸ τοιοῦτον ἐργάζεται. Εἰ δέ ποτε καὶ ἄξιός φανείη οἰκέτης πρὸς χειροτονίαν βαθμοῦ, οἷος καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀνήσιμος ἐφάνη, καὶ συγχωρήσωσιν οἱ δεσπότες, καὶ ἐλευθερώσωσι, καὶ τοῦ οἴκου ἐξαποστείλωσι, γινέσθω.»

Ἑρμηνεία.

Δὲν πρέπει νὰ κάμνη τις ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τοὺς ἄλλους σκανδάλου καὶ λύπης αἷτια. Αἴτιον δὲ σκανδάλου καὶ λύπης, τὸ νὰ χειροτονῆ τις δοῦλον παρὰ γνώμην τοῦ ἐδικοῦ του ἀθέντου. Δι' ὃ καὶ ὁ παρὼν Κανὼν κωλύει τοῦτο, λέγων Δὲν συγχωραῖμεν νὰ προβιβάζωνται δοῦλοι εἰς Κληρὸν καὶ ἱερωσύνην, χωρὶς τὴν γνώμην τῶν ἀθέντων αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ λυπήσωμεν αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀθέντας αὐτῶν. Διότι τοῦτο τὸ πρᾶγμα, οἴκουσ ὀλοκλήρους ἀνατρέπει· (τυχὸν γὰρ ὁ κληρωθεὶς δοῦλος νὰ ἦτο, ἢ διοικητὴς τοῦ οἴκου τοῦ ἀθέντου του, ἢ νὰ ἦτο ἐπιστάτης εἰς ἐργαστήριόν του, ἢ ἄσπρα τοῦ ἀθέντου του νὰ εἶχεν εἰς χεῖράς του, καὶ διὰ ταῦτα πάντα νὰ ἐπροξένησε λύπην εἰς τὸν ἀθέντην του ἢ χειροτονία του.) Εἰ δέ καὶ ὁ δοῦλος ἤθελε φανῆ ἄξιός διὰ χειροτονίαν, καθὼς ἐφάνη καὶ ὁ ἐδικός μας Ὀνήσιμος, πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος νὰ κοινολογήῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀθέντην του, καὶ ἂν ἐκεῖνος στέρξῃ καὶ συναίνεσῃ, καὶ ἐπὶ στόματος δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων ἐλευθέρωσῃ αὐτὸν, κατὰ τὸν πε'. τῆς ς'. καὶ ἀποστείλῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸν οἶκόν του, εἰς σημείον τῆς τελείας ἐλευθερίας, τότε ἂς χειροτονῆται. Ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος ἔκαμε, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ κρητήσῃ τὸν δοῦλον Ὀνήσιμον, καὶ μ' ὄλον ὁποῦ εὔρεν αὐτὸν εὐχρηστον εἰς τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος, ἀλλ' ἐπεμψεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀθέντην αὐτοῦ Φιλῆμονα.

Συμφωνία.

Ἀλλ' οὐδὲ εἰς μοναστήρια πρέπει νὰ δέχωνται δοῦλοι διὰ νὰ μονάσων, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἀθέντου αὐτῶν, κατὰ τὸν δ'. τῆς δ'. Καὶ ἡ δούλη δὲ ὁποῦ παρὰ γνώμην τοῦ ἀθέντου τῆς ὑπανδρευθῆ, ἐπόρνευτε, κατὰ τὸν μ'. καὶ μβ'. Βασιλείου, διότι, κατ' αὐτὸν, αἱ συμφωνίαι καὶ ὑποσχέσεις τῶν ὑπεξουσίων καμμίαν βεβαιότητα δὲν ἔχουσι. Καὶ κατὰ τὸν μα'. αὐτοῦ, ὁ γάμος ὁποῦ παρὰ γνώμην γένει τοῦ ἀθέντου, τῆς δούλης χήρας, διαλύεται, ἐὰν ἐκεῖνος δὲν θέλῃ. Δι' ὃ καὶ ἡ ἐν Γάγγρα, Κανὼν γ'. ἀναθεματίζει ἐκεῖνον, ὁποῦ διὰ πρόφασιν θεοσεβείας διδάσκει τὸν δοῦλον νὰ καταφρονῆ τὸν ἀθέντην του καὶ νὰ ἀνχωρῆ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του. Κατὰ δὲ τὸν ογ'. τῆς ἐν Καρθ. αἱ ἐλευθερίαι τῶν δούλων πρέπει νὰ κηρύττωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. (1)

(1) Σημειῶσαι, ὅτι ὑπεξούσιοι κατὰ τοὺς νόμους λέγονται τετραχῶς. Ἡ τύχη, οἷον οἱ δοῦλοι πρὸς τοὺς ἀθέντας, ἢ φύσει, οἷον οἱ παῖδες πρὸς τοὺς πατέρας, ἢ γάμῳ, οἷον ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ ἀντιστρόφως ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν γυναῖκα, ἢ ἀπογραφῆ, οἷον οἱ ταξῆται εἰς τοὺς στρατηγούς (προσθέτουσι τι-

νες καὶ ε'. ὑπεξουσιότητα, πνευματικῆ συνταγῆ, οἷον ἔχουν οἱ ὑποτακτικοὶ πρὸς τοὺς Ἱερούχτας). Περὶ μὲν οὖν τῆς ὑπεξουσιότητος τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα, ὄρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μγ'. τῆς ς'. περὶ δὲ τῆς ὑπεξουσιότητος τῶν παιδῶν πρὸς τοὺς πατέρας, ὄρα τὴν ὑποση-